

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI:128-20 EYLÜL 1977 FİYATI:5 TL

ANTI-FAŞİST GÜÇLERİN ZAAFLARI VE GÖREVLERİMİZ



MADEN-İŞ KONGRESİNİN ARDINDAN

DISK'e bağlı Türkiye Maden-İş Sendikasının 22. merkez genel kurulu 6-9 Eylül günleri İstanbul'da yapıldı. Genel Kurula ilişkin bazı notlar Yürüyiş'in 127. sayısında yayınlanmıştı. Ancak, genel kurulun son günü ile derginizin dizgisi girdiği günün çıkışması, genel kurulun bir bütünlük içinde değerlendirilmesini engellemiştir.

Genel kurulun sonuçları ile birlikte değerlendirilebilmesi için ilişikteki tabloya bakmak gerekiyor. Toplam 145 delegenin bulunduğu genel kurulda, tabii delegeler ve genel yürütme kurulunun tayin ettiği kontenjan delegelerinin sayısı ile sendikadan maaş alarak geçinmelerin sayısını toplayarak toplam delege sayısına orantıladığımızda ortaya çıkan sonucu, demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı ile bağdaştırınak mümkün olamamaktadır. Gerek madeni eşya işkolunda gerekse Türkiye'de en eski sendika olan ve işçi sınıfı hareketinde çok önemli yeri bulunan Türkiye Maden-İş Sendikası'ndaki bu durum, ilerici sendikal hareketin gelişmesini engelleyici önemli sorunlardan biridir. Bunu, son genel kurul ile bir kez daha gördük, yaşadık.

KİMİN SÖZ VE KARARI?

DISK'in, dolayısıyla DISK'e bağlı sendikaların diğer sendikalarından en farklı özelliği "tabanın söz ve karar sahibi olma" ilkesini benimsemiş olmasıdır. Tabanın söz ve karar sahibi olmasının en

önemli yolu yönetimde söz ve karar sahibi olabilmeğidir. Tabanın yönetimde söz ve karar sahibi olabilmemesinin tek şartı da her kademedeki seçimlerin zamanında ve demokratik olarak yapılmasıdır. İşyerlerinde ve bölgelerde seçimler yapılmadan en üst organ olan Merkez Genel Kurulunda seçim yapılması ve bunun "en demokratik usullerle" yürütülmesi, tabanın söz ve karar sahibi olması anlamına gelmez. Önemli olan ilk kademede seçimlerin yapılmasıdır. Maden-İş Merkez Genel Kurulu ise bu saydığımız demokratik usullere uyulmadan yapıldığı içindir ki ilişikteki tablo ortaya çıkmıştır. Yoksa bu tablonun ortaya çıkması Anatózüğün bir sonucu değildir. Aksine, anatózüğün zorlanmasından, çoğu zaman da hiç uygulanmamasından meydana gelmiştir.

Bu koşullarda toplanan bir genel kuruldan "tabanın söz ve karar" ilkesinin uygulanmasını beklemek ve seçilenlere ilişkin olarak "bunlar taban seçmiştir, saygı duymak gerekir" demek, mümkün değildir. Çünkü tabandan önce bu seçimleri yönetimde bulunanlar "tayin" etmişlerdir.

Tabanın söz ve karar sahibi olduğu zaman ortaya çıkan sonuçlar ile bu genel kurulda ortaya çıkan sonuçlar birbiriyle akıl almaz ölçüde çelişmektedir. Halit Erdem bundan iki ay önce Pendik'te kurulu 4. Bölge temsilciliği konseyinde, bölge temsilciliğinden düşürülmüştür. Yani, sendikamın ücretli kadrolarının o kullanmadığı, işyerlerinde temsilci ünite

TABLO

TABİİ DELEGELER

Genel Yürütme Kurulu Üyeleri	7 kişi	(tamamı ücretli kadro)
İşçi Genel Yönetim Kurulu Üyeleri	10 kişi	
Seçimli Bölge Temsilcileri	11 kişi	(10'u ücretli kadro)
Genel Denetim Kurulu Üyeleri	5 kişi	
Genel Onur Kurulu Üyeleri	5 kişi	(Bir iyisi seçimli Bölge temsilcisi)

Kendi kademelerinde seçimleri yapılmayp Genel Yürütme Kurulunca atanan Bölge Temsilcilik Kurullarından Genel Kurula gelen delegeler

Bursa 13. Bölge	8 kişi	(biri ücretli kadro)
İskenderun 18. Bölge	4 kişi	(biri ücretli kadro)
Ümraniye 23. Bölge	3 kişi	(ikisi ücretli kadro)
Ereğli 9. Bölge	8 kişi	

Genel Yürütme Kurulunun tayin ettiği kontenjan delegeleri

10 kişi	(9'u ücretli kadro)
-------------------	---------------------

Yukarıdakilerin dışında bölgelerden seçilip gelen sendikamın ücretli kadrosundaki organizatörler

6 kişi	(hepsi ücretli kadro)
------------------	-----------------------

TOPLAM

76 kişi

temsilcisi olarak seçilenlerin oy kullandığı bir konseyde seçilememiştir. Buna karşılık Halit Erdem Merkez Genel Kurulunda sendikamın Genel Başkan Vekilliğine getirilmiştir. Taban Halit Erdem'i sendikayı bir bölgede dahi temsil etme yetkisini vermemişken, iki ay sonra Genel Başkanın Halit Erdem'i Genel Başkan Vekilliğine aday göstermesi ve bu kişinin de Genel Kurul tarafından seçilmesi ancak ilişikteki tablo ile açıklanabilir.

DİĞER ÖRNEKLER

Bursa 13. Bölge Temsilciliğinde yapılan seçim sonucu Selim Mahmutoğlu Bölge temsilcisi seçilmiştir. Ancak genel yürütme kurulu Selim Mahmutoğlu'nun bölge temsilciliğinden kaldırıp yerine Kemal Daysal'ı bölge temsilcisi olarak tayin etmiştir. Son genel kuruldan 5 gün önce, Selim Mahmutoğlu'nun iş akdi feshedilmiş ama, Kemal Daysal, Merkez kontenjanından genel kurulda delege yapılmıştır. Ve genel kurulda Kemal Daysal Genel Başkan Vekili olmuştur. Bu sonuç tabanın söz ve karar sahibi olması ile mi ortaya çıkmıştır? Yoksa genel yürütme kurulunun söz ve karar sahibi olması sonucu mu olmuştur? Bunun da cevabını tablo çok iyi açıklamaktadır.

Silahatarağa 14. Bölge temsilciliğinde yapılan seçim sonucu Türk Demir Döküm fabrikasından 3 üye genel kurul delegeliğine seçilmiştir. Genel yürütme kurulu bu üç delegenin birinin delegeliğini A tipi seminer gömme diye onaylamadı. Yerine aynı fabrikada çalışan bir başkası yedek delege olarak genel kurula getirildi. Genel Kurulun son gününde yapılan genel yönetim kurulu işçi üyeliği seçimlerinde yedek delege genel yönetim kurulunun asil işçi iyisi oldu. Oysaki bu kişi kendi bölgesinde dahi delege olamamışken bu genel kurulda sendikayı yonetecek bir kaç kişiden biri oldu.

Genel kurulun niteliği hakkında daha bir çok örnek verilebilir. Amacımız Maden-İş'i karalamak değildir. Ancak amacımız bu olması, öngüte ve işçi sınıfı hareketine gerek kısa vadede gerekse

uzun vadede yara verecek her türlü antidemokratik uygulamalara da göz yummamızı gerektirmez. Tam tersine bunları açığa çıkarıp tekrardan önlemek için üyeleri uyarınay görev sayıyoruz.

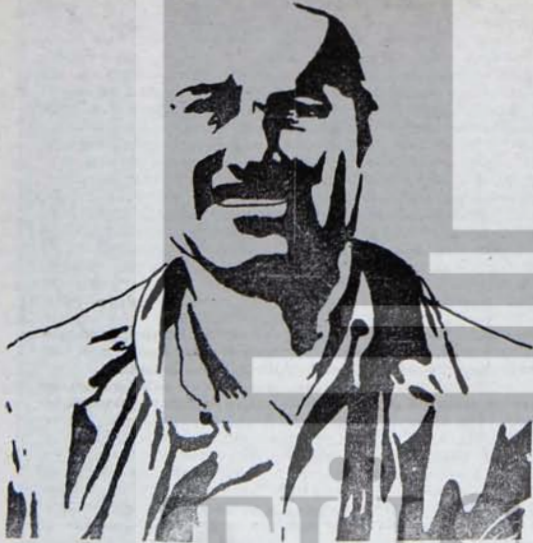
Kitle örgütlerinin tabanı ile yönetiminin bir bütün olması gereklidir. Doğrusu budur. Ancak zaman zaman bunun böyle olmadığı durumlar ortaya çıkabilir ve çıkmıştır da. Bu gibi hallerde doğal olarak taban ile yönetim arasında bir boşluk doğar. Bu boşluğun ortadan kaldırılması, örgüt içi demokrasinin savunulması ve hayata geçirilmesi ile gerçekleşir. Maden-İş'te olsun, genel olarak DISK'te olsun sosyalistlerin savunduğu ve hayata geçirilmesine çalıştıkları budur. Bu da örgütün işlerine kanışmak, örgütsel bağımsızlığını zedelemek anlamına gelmez. Ancak uğraşınız elbette ki tabandan kopuk yöneticilerin hoşuna gitmeyecektir. "İç işlerimize kanışıyorlar, örgütsel bağımsızlığımızı zedeleyolar" diye feryat edeceklerdir. Etmektedirler de.

MADALYONUN AYDINLIK YANI

Buraya kadar yazdıklarınız madalyonun karanlık yüzü. Ancak madalyonun aydınlık yanı da var. Yani, Maden-İş üyelerinin bulunduğu taraf. Madalyonu tersine çevirecekler de onlar. Gamak'ta, Demirdöküm'de, Sungurlar'da, Profilo'da Bursa'da ve daha bir çok yerde sınıf ve kitle sendikacılığı bayrağını dik tutmak için yitip direndiler. Şehitler verdiler, ama taviz vermediler. Örgütlerinin etkinliğini artırmayı, gelişip güçlenmesini engelleyici her türlü anti-demokratik uygulamalara karşı örgüt birliği ve disiplini içinde micalayı hiçbir zaman elden bırakmayacaklardır. İlerici sendikal hareketin gelişip güçlenmesini engelleyen sorunlardan biri olan bu Türk-İş'vari kongrelerin DISK içinde yerleşmesine izin veremeyeceklerdir.

İşçi sınıfının ilerici sendikal hareketinin birliğinin DISK içinde korunup, güçlendirilmesi, daha ileri boyutlara ulaştırılması, DISK'in kuruluş ilkelilerinin hayata geçirilmesi ile aynı anlamı taşır.

İlericiler, Demokratlar, Sosyalistler bu bilinçle üzerlerine düşen görevi yapıyorlar, yapacaklar.



YURUYUŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: NİHAİ SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALSIZ • Yazı İşleri Müdürü: Melih ÇULHAĞOĞLU • Teknik Sekreteri: Bülent ARTANLI • YÖNETİM: Komur Sok. 15/8 Katlar - ANKARA Tel: 17 45 81 • İSTANBUL BÜROSU: Pervane Cad. 21/3 Cembercihan İSTANBUL Tel: 26 35 67 • ABONE KOSULLARI: Yıhık: 200 TL, 6 Aylık: 100 TL • Posta Çekli: YURUYUŞ Dergisi 100234 • İLAN KOSULLARI: Arka Kapak (Renkli): 15 000 TL, Arka Kapak (Siyah Beyaz): 12 000 TL, İç sayfalarda Sütun satımı: 40 TL, Yayın İlanları % 50 indirimlidir. • BASKI: Daily News Web-Ofset Tesisleri



BÜYÜK TEHLİKE VE BÜYÜK YANILGILAR

YÜRÜYÜŞ

İkinci Milliyetçi Cephe iktidarının birbiri ardına aldığı ve uyguladığı ekonomik önlemler Türkiye'nin ekonomik, toplumsal ve politik gelişmesini derinden etkileyecek sonuçlar doğurmaktadır. Dolayısıyla bu konuda bugüne dek yazılıp söylenenler hiçbir zaman yeterli sayılmamalıdır. İkinci Milliyetçi Cephe iktidarının ekonomik politikası üzerinde yapılan değerlendirmeler önemli gerçekleri su yüzüne çıkarmıştır. Ancak bu gerçeklerle yetinilmesi, İkinci MC'nin politikasının geniş toplum kesimleri üzerindeki etkilerinin çözümlenmesi ve İkinci MC iktidarına karşı mücadelenin bu çözümlenme temelinde genişletilmesi gerekmektedir.

İkinci MC iktidarının ekonomik politikası, Türkiye'deki toplumsal çelişkilerin gelişmesinde önemli bir dönüm noktası sayılabilecek niteliktedir. Yeni Demirel hükümeti, gitgide derinleşen ekonomik bunalımın yükünü geniş işçi ve emekçi kitlelerin, büyük sermaye ve büyük toprak sahipleri dışında kalan en geniş toplum kesimlerinin sırtına yüklemeyi hedef alan bir politikayı bütün hızıyla yürürlüğe koymuştur. Bu, gerçekte ülkemiz için yeni bir durum değildir. Türkiye'de özellikle son on yıldır büyük, tekeli sermayenin egemenliği, toplumumuzun en geniş kesimleri üzerindeki baskı ve sömürsünü hızla artırmıştır. Yaşam düzeyi geçimle sınırlarının hızla altına düşen işçi sınıfının, yoksul köylülerin ve geniş ücretli kitlelerin yanı sıra, küçük ve hatta orta sermaye sahipleri de büyük sermayenin baskısı altında yokolmanın eşiğine gelmişlerdir. Fakat sorun böylece bitmemektedir. Büyük, tekeli sermayenin bu dönrtala genişlemesi, emperyalizme bağımlı ve geri bir üretici güçler düzeyine dayanan ülke ekonomisini, ileri kapitalist ülkelerdekinden çok daha yavaş ve sınırlı bir bunalımın içine batırır. Bu bunalım geniş emekçi kitleleri etkilediği kadar, tam karşıt bir biçimde de büyük, tekeli sermayeyi etkilemektedir. Büyük sermayenin genişlemesinin sürdürülebilmesi için sürekli yeni kaynakların bulunması, bu kaynakların zorla da olsa ayakta tutulması gerekmektedir. Bunalımdan çıkış yolu bulunması için alınan önlemler, kaçınılmaz olarak, yeniden geniş emekçi kitlelerin yaşam düzeyini hedef almakta, tekelilerin dışında kalan toplum kesimlerini son direnme noktasına getirmektedir. İkinci MC'nin ekonomik politikası, bu anlamda, büyük sermayenin yeni saldırısını simgelemektedir.

Tekeli sermaye ile toplumun en geniş sınıf ve tabakaları arasındaki çelişkilerin sürekli olarak keskinleşmesi, tekeli sermayeyi, iktidarını sağlamlaştırmak için olağanüstü yöntemlere ve faşist bir rejime doğru itmektedir. Kapitalist dünyada faşist tehlike, toplumun böylece iki karşıt kampa ayrılmasının ve kutuplaşmanın iki kanadından da düzenin eski biçimini sürmesine karşı direnmesinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu mücadelede sonucu, emperyalizme ve tekelere karşı olan güçlerin sınıf mücadelesinde ortaya çıkan yeni olanakları değerlendirip değerlendirememesi belirlemektedir. Türkiye'de de bugün böyle bir belirleme dönemi yaşanmaktadır.

CHP'nin İkinci MC iktidarının politikasına karşı izlediği tutum, günümüz ortamında demokrasi mücadelesindeki olanakları kullanamamanın ve gerici güçlere fırsat kazandırmanın örneklerini vermektedir. CHP yönetimi, günümüz Türkiye'sinin nesnel koşullarını değerlendiremeyen bir anlayış içinde gözükmektedir. CHP yönetimi, İkinci MC iktidarının ekonomik politikasına karşı çıkmamanın zorunluluğunu hissederken, tekelilerin çıkarlarını dokunmaktan çekinerek kendi kendisini bir açmazda sokmaktadır. Tekeli, büyük sermaye ile geniş halk kitleleri arasındaki hızla derinleşen çıkar çelişkisi günümüz Türkiye'sinin başlıca gerçeğidir. Bu çelişkiyi görmezden gelmek, bu çelişkinin sözüni etmemeye çalışmak; tam tersine, ülkemizin temel sorunlarının çözümünde tekellerle emekçi kitlelerin çıkarlarını birleşebileceklerini sanmak, demokrasi mücadelesini yoğalttırmaktan başka sonuç veremeyeceği mahkumdur.

Büyük burjuvazinin politikası, uzunca bir süredir, CHP'ni kitlelerin demokratik özelemler ve taleplerinden koparmak olmuştur. Büyük burjuvazi, CHP'ni kendisi ile geniş halk kitleleri arasında kararsız bir duruma sokarak, onu kitlelerin demokratik özelemler ve taleplerini savunamaz hale getirmek çabasında. Büyük, tekeli sermaye böylece bir yandan demokratik toplumsal muhalefetin etkisini sınırlamak, diğer yandan da CHP yönetimini bütünüyle kendi kontrolü altına sokmak istemektedir. Tekellere göre, toplumsal tabanını gitgide yitiren bir CHP ve CHP yönetimi, kaçınılmaz olarak kendisinin isteklerine bütünüyle teslim olacaktır. Diğer bir deyişle büyük sermaye CHP'ye "muhaletet bile yaptırılmak" niyetindedir. CHP'nin kısa azınlık hükümeti denemesi sırasında hazırladığı program, o'nu, kitlelerin demokratik özelemlerini savunamaz hale getirmeye ciddi bir adım olmuştur. Şimdi muhaletetle de aynı durum yaratılmak istenmektedir.

İkinci MC'nin açıkladığı ekonomik önlemler büyük sermayenin bu çabası için çok elverişli bir ortam yaratmıştır. Büyük sermaye, ağır zamların ve diğer ekonomik önlemlerin kaçınılmaz olduğu kitleleri ve kamuoyunu inandırma çabası içindedir. Bunun için de CHP yöneticilerinin talipsiz açıklamalarını kullanabilmektedir. CHP yöneticilerinin açıklamaları, zamların ve diğer ekonomik önlemlerin kaçınılmaz olmadığını kanıtlamak bir yana, bunun tam tersi bir imajı çizmeye yardımcı olmaktadır. Pekçok CHP yöneticisi, gerici sermaye organlarında yer verilen açıklamalarında, ekonomik önlemlerin sadece biçimine karşı çıktıkları görünümünü yaratmışlardır. CHP yöneticileri, kendileri iktidara gelmiş olsaydı durumun farklı olduğunu gösterecek hiçbir inandırıcı kanıt gösteremekte, bir anlamda aynı yöntemleri farklı bir üslupla uygulaması olacağını hissettirmektedirler. Bu da doğrudan doğruya büyük sermayenin propagandasına yardımcı olmaktadır.

Bu durum CHP'ni apaçık bir bunalıma götürebilecek niteliktedir. CHP'nin sürüklenmek istediği açmaz onu desteklemiş olan kitleler tarafından da şu ya da bu biçimde kavranmaktadır. Bu açmazdan çıkışın tek yolu, günümüz Türkiye'sini ikiye bölen, büyük tekeli sermaye ile geniş halk kitleleri arasındaki çıkar çelişkilerini kavramaktır. CHP'ni destekleyen kitleler ondan bunu beklemekte ve istemektedirler. Geniş emekçi kitlelerin büyük, tekeli sermaye ile uzlaşmaz biçimde çelişen çıkarlarını reddederek, ya da görmezlikten gelecek, CHP bir anlamda kendi dayandığı temelleri de reddetmiş olacaktır.

CHP'nin bugünkü politikası, onu ülkemizdeki faşist tehlikenin nesnel temellerini de reddetmeye götürmektedir. CHP yöneticilerinin, toplumumuzda nesnel ve kaçınılmaz bir kutuplaşma yokmuş ve gerici güçler en sıkı bir dayanışma içinde değillermiş gibi, antifaşist demokratik güçlerin mücadelesine karşı çıkması, bunun en iyi örneğidir. CHP yönetimi, azınlık hükümetini kurma denemesi sırasında tekeli çevrelerden gördüğü destekleyici tutumdan, bu çevrelerin faşizmden yana olmadığı ya da faşizme karşı olduğu sonucunu çıkarmış olabilir. Eğer böyleyse, bu son derece ağır ve onarılmaz çok zor bir yanılıdır. Büyük sermayenin en güçlü gruplarının şu anda faşist bir yönetimden açıkça yana gözükmemeleri, büyük sermaye içinde en çok bu grupların manevra yeteneğine sahip olmalarından gelmektedir. Bu çevreler, en son manevra olanığı da tüketilene kadar doğrudan doğruya faşist yönetimi destekçisi gözükmeyebilirler. Nazi partisi ve faşist alternatif, Almanya'da, uzun yıllar sadece taşradaki, özellikle Bayyera'daki sanayi gruplarından destek görmüştür. Ancak 1930'dan sonra asıl tekeli grupların desteğini kazanmıştır. İtalya'da da Mussolini'nin faşist hareketi, önceleri ve uzun süre sadece büyük toprak sahiplerinin desteğine sahip olmuştur. Fakat her iki ülkede de, bütün dünyada olduğu gibi, faşizm, onu en son destekler züküken en büyük tekelin diktatörlüğü olmuştur. Kaldı ki günümüzde tekelin eskisinden çok daha bilinçli davranmaktadır. Faşist alternatif ilk andan itibaren destekler gözükmemeleri, eskiden olduğu gibi ondan emin olmalarından değil, bütünüyle, manevra olanaklarını koruma çabasından kaynaklanmaktadır.

CHP yönetimi, azınlık hükümeti yapıyor, büyük tekeli gruplarla işçi sınıfı ve demokratik güçler arasında bir uzlaşma doğduğu, CHP iktidarı alternatifinin bu iki karşıt güç arasında bir denge yarattığı görünümüne inanmış olabilir. Bu inanışla, kendisinin, ekonomik bunalıma çare olacak tedbirler, iki karşıt gücün çıkarlarını bağdaştırarak alabileceğini sanmış ya da sanıyor olabilir. Bu da ağır bir yanılı olacaktır. Büyük, tekeli sermayenin çıkarına olan bir ekonomik politikanın günümüz Türkiye'sinde işçi ve emekçi kitlelerin çıkarlarıyla bağdaşması olanaksızdır. Her denge görünürde kalmaya, tekelin yeni bir saldırısı için bir önsöz olması mahkumdur. Kaçınılmaz olan son hesaplaşma, bu hesaplaşmaya hazırlık olanları ya da ona tarafız kalabileceklerini sananları, büyük sermaye tarafından en kötü biçimde kullanılan duruma düşürecekler. Bundan işe sadece faşist güçler yararlanacaktır.

İkinci MC'nin ekonomik politikasına karşıt bir alternatif yaratılması, ancak büyük sermayenin çıkarları doğrudan doğruya hedef alınarak mümkündür. Ancak tekelilerin baskı ve sömürsü altına kitlelerin yaşam düzeylerini yükseltmeyi, onların acil ortak taleplerini gerçekleştirmeyi, büyük sermayenin gücünü kısıtlamayı, hedef alan bir politika, bugünkü durumu değiştirme olanığına sahiptir. Demokratik güçler, ancak böyle bir mücadele platformuyla, İkinci MC iktidarına ve faşizm tehlikesine karşıt geniş kitlelerin birleşmesini sağlayabilirler. İkinci MC iktidarının politikasından zarar gören tüm toplum kesimlerinin faşizme ve emperyalizme karşı birliği, ancak bütün bu kesimlerin acil taleplerine karşılık veren bir mücadele programıyla sağlanabilir. Başka türlü çözüm yolları aramak, gerici, faşist güçlere fırsat yaratmaktan başka yarar sağlamayacaktır.

mc'nin yaşam formülü:

EZMEK...

Dünya emperyalist sisteminin yaşanması büyük sermaye ve gerici ittifakının Türkiye'de uyguladığı faşist tiranma önceki hafta açıklanan zam bombardımanıyla yeni boyutlara ulaştı.

Baskı, kıyım, faşist yayılma ve cinayetle örülen politik tiranma son zamlarla tam boy ekonomik saldırı haline dönüştürüldü ve emekçi halk ağır bir toplumsal yaşamın cenderesine sokuldu.

İkinci MC ile adını bulan işbirlikçi, geri sermaye ittifakının, emekçi halkı ekonomik alanda kuşatma hareketini "ramazan" ayına denk getirmesi ve bayram haftasının tam bir ateşten gömlek haline dönüştürmesi ise için bir başka ilginç ve ibret verici göstergesiydi...

ŞOKOR RAMAZANA...

"Ramazan"ın ilk günlerinde tekel maddelerine zam yapılmış ve bu yolla güya tepki potansiyelinin bir anlamda küçük düzeylerde kalmasına çalışılmış.

Tekel zamlarının böylesine adı ve iğrenç bir kumazlık yöntemiyle zamanlamasının yapılması bile Türkiye kapitalizminin ve temsilcisi sermaye sınıflarının geriliğini ve ahlaksızlığını simgelemesi bakımından önemliydi.

Ramazandan önce MHP'li Gümrük Tekel Bakanı ilk zam işaretini vermiş ve böylece, belli çevrelere gerekli stokların yapılması için gayri resmi direktifin ışığını çakmıştı.

Gümrük Bakanının, normal demokratik bir ülkede sandalyede oturmasını bile olanaksız kılmak, bu davranış, her ne denince büyük basın dahil görmezlikten gelinmiş, Stokçulukla, işbirlikçilikle, spekülasyon ve varuşla beslenen sistemin maddi ve ahlaki yapısı olayı elelendirmemiş ve deyim yerindeyse "oldu bir kere"ye getirmişti.

Halkın dinsel inanışın ve duyguların şahnenin perdesini oluşturanı ardında sefih bir talan dekorlanıyordu. "Milliyetçi ve mukaddesatçı" senaryonun adı da bulunmuştu: İstikrar Tedbirleri...

PAKET İÇİNDE PAKET...

Ramazanın ilk haftalarında uygulanan bu bayağılık, daha sonraki haftalarda daha gelişmiş yöntemlerle sürdürüldü.

Otoden beri Türkiye'yi yeni bir paketlemeye hazırlanan Uluslararası sermaye kuruluşlarının istihlaları, IMF'nin Ankara'ya bir heyet göndermesini uç veriyordu.

Önceki haftalar içinde başkente gelen IMF hey'eti, Maliye bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı uzmanlarının önüne koyduğu dosyaları inceledi ve Türkiye'ye öneriler paketini hazırlıyordu. Devletin tüm hesapları didik didik edildiği ve MC denen alt masaya direktifler dikte ettiriliyordu...

MC'nin IMF'ye hediyelediği de oluyordu. Ekonominin "düzelmeye" için kendilerine, Türkiye'de oldukları bir dönemde müjdelere veriliyordu: "İstikrar tedbirleri paketi" açılıyordu...

Demir, çelik, akaryakıt, kağıt ve hava ulaştırma ve taşımacılığı mal ve hizmetlerine ağır zamlar yapıldığı açıklanıyordu. "Mübarek" Ramazanda emekçi kitlelere "mübarek" bir zam silindiri uygulanıyordu...

İthalat ve ihracatta ise büyük sermayeye olanaklar açılıyordu.

ZAM CEREVANI

MC sözlüm ona bazı mal ve hizmetlere zam yapmamıştı...

Oysa açıklanan zamlar hayatın her alanını tepeden tırnağa etkiliyor ve zam esasları ikinci, üçüncü türleriyle hayatın



yoksulluk, yokluk, baskı...

her alanını etkisi altına alıyordu. Öyle ki, zamların açıklanmasından sekiz saat sonra fiyatlar adeta otomatik bir açrama mekanizmasına çarpılıyordu. Serbest piyasada zaten başını alıp giden fiyatlara ek olarak, temel mal ve hizmetlerin fiyatlarına yapılan doping adeta çarşıda pazarda birbirine çarpıyor ve yaşamayı ezici bir ağırlığa altına alıyordu...

MC, politik yönden sürdürdüğü sefih tiranmayı büyük ve açık bir cesaretle ve küstahlıkla emekçinin yaşam ve cebine girecek uyguluyordu...

Zam bombardımanına karşı demokratik kitle örgütleri ortak toplantı ve açıklamalarla ve ortak eylem programlarıyla karşı çıkarken ama muhalefet CHP de üzerine düşeni yapıyordu!

SOSYAL DEMOKRAT TEPKİ...

Tekel maddelerine karşı tepkisini "bari sigaralar düzebe" diye belli eden sosyal demokrat ama muhalefet, genel başkan Ecevit'in ağzıyla zam paketini "Bayram tebriklerine zam hiç olmazsa bayramdan sonra yapılmalıydı" şeklinde protesto ediyordu. Ve ilginçtir ki, MC de bayram tebrikli fiyatlarını bayram sonrasına erteliyordu. Ecevit'in dediği olmuştu!

CHP Genel Başkanı Ecevit bunun üzerine bir açıklama daha yapıyor ve "asgari ücretler derhal yükseltilmelidir" diyor.

Acaba Ecevit'e kurmayları "asgari ücretin" hayattaki anlamını anlatmamışlar mıydı?

Türkiye'de asgari ücret seviyesinde ücret veya aylık alanlar tüm çalışanların kaçta kaçını oluşturuyordu acaba?

Toplu sözleşmelerle zaten geniş işçi ve emekçi kesimler asgari ücretin üstüne yükseltilemesi "derhal" de olsa derde deva mıydı?

Haftayı hemen hergün yaptığı basın toplantılarında demeciler dizisiyle geçiren ama muhalefet genel başkanı, emekçilerin yüklediği hayat pahalılığını kitlesel tepki ve gösterilerle protesto konusunda ise düşünceliydi. Kendi ifadesiyle

kitlesel gösteriler "mevsim koşulları açısından sakıncalı" idi!..

Kitlesel tepki ve gösterilerin "mevsimlik özellikleri" konusunda meteorolojinin bir ihtisas dalı geliştirdiği konuyu ise Türkiye'de ilk kez duyuluyordu!..

CHP açısından saldırı konusu gene hazırdı: Ah şu işbirlikçi ve tefeciler yok müydü!..

TEKELCİ SERMAYEYE LAF YOK

Faşizmin kökü ve kökeni artık kasıt derecesinde görmezlikten geliniyordu. Büyük sermaye ve onun egemenliği gözlemlenirken kiskançlıkla saklıyor, geri ve çarpık sistemin üçüncü dördüncü dereceden atakları hedef tahtası olarak seçiliyordu...

1973 genel seçimlerinden önce Zonguldak yolunda büyük sermayeye çatılmış, "tekelci sermayenin istemesi olmayacağı" demiş ve o tarhtan ibaren bir daha ağza "tekelci sermaye" alınmamıştı...

YAVUZ HIRSIZ...

Bu arada MC yönünden ve özellikle MHP tarafından geliştirilen bir faşist propaganda ise neredeyse meydan boş bulurcasına sergileniyordu. MHP Genel Merkezi adına yapılan resmi demec ve açıklamalarda zamlar protesto ediliyordu. MHP, "yavuz hürsüz ev sahibini bastırır" örneği hükümet önelemler yapıyor "milletten yana" ölem ve isteklerde bulunuyordu...

Bu arada dikkat çeken bir başka yan da zamlar konusunda AP ve MSP kanatları "istikrar", "kalkınma" vs: gibi hiç deşile zevahiri kurtaracak açıklamalara yönelirken, MHP susmayı tercih ediyordu. Yani bir anlamda "biz MC'nin küçük ortağıyız, karar bizim dışımızda alındı" ya getirilmeye çalışılıyordu... Oysa salt büyük sermayenin istek ve diktesi doğrultusunda alınan zam kararlarının tam anlamıyla destekleyicisi rolünde olan da MHP idi!

Hayat pahalılığının gerçek maddi kökenleri arayıp bulunmadıkça gerçek demokratik muhalefetin yapılmayacağı,

yapılmayacağı düşüncesi ama muhalefet için gerçekten "lüks" idi.

Zamların ve çekilmez fiyatların dayandığı serim, toplumdaki amıflar dinamiğinde idi ama CHP için konunun bu denli derinine inmek olanak dışıydı...

BİR SORU VE 60 DAKİKA...

CHP için faşizm ne demektir, faşist tiranma ne demektir?

5 Haziran seçimlerinde oyunu CHP'ye "helali hoş" eden bir aydın ifadesine göre CHP merkez yönetimine bu soru sorulsa ve 60 dakika mühlet verilse kağıda ancak herhalde şunlar yazılabilecekti: "Faşizm, çocukların okula giderken öldürülmesi demektir!.."

Bir espi de olsa bu çerçevede, somut hayatta CHP'nin muhalefet felsefe ve politikasını sıkıştırdığı zenginlik oluyordu!

KİTLELER VE DERSLER...

Oysa Türkiye'nin emperyalist ilişkiler ve bağımlılık arşında içine düştüğü somut durumu kitlelere anlatma ve ulaştırma olanağında sonsuz değer ve önemde örnekler oluyordu.

Dünya emperyalist-kapitalist ağı içinde kıvranan ekonomilerin "hasta bakıcısı" olarak nitelenen Uluslararası Para Fonu (IMF) ve organik bağları Türkiye'ye adeta pilot bölge seçmişlerdi. Türkiye'nin gırtlığına bastıra bastıra önelemler yapıyorlar, yapıyorlar ve kabul ettiriyorlardı!

O kadar ki, IMF hey'etinin Türkiye'ye ziyareti bir sürece İnan Maliye Bakanı tarafından "konsültasyon" olarak nitelenebiliyordu... Ağır hasta için kullanılan deyimin başka başka aybı kapatacak söz bulunamıyordu...

IMF neler istiyordu? IMF öyle çok şeyler istiyordu ki... İşçi ücretleriyle, memur maaşlarının dondurulmasında, gereksiz yatırımların kesilmesinde kadar uzanan "iyi niyet" önerileri...

Kısaca özetlemek gerekirse, Türkiye'de emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik taleplerini daha da zapt-ı rapt

altına alacak bir mekanizma ile ancak Türkiye'nin kurtuluşu mümkündür! Yani çabarak yaşayınlar daha da ezilecekler ve nurlu ufuktaki Türkiye ortaya çıkacaktır!..

Bu önem ve önemler, işbirlikçi sınıfından öteden beri diğer güçler "istikrar" formülünü açığa vuruyordu..

"KUR AYARLAMASI" NA KUR!..

İMF, devalüasyon da öneriyordu. Yüzde 40 oranında yapılacak bir devalüasyon kesinlikle uygulanmalıydı. Hiç değişim ilk basamakta ve hiç değişim Eylül ayı içinde yüzde 25'lik bir devalüasyon. MC'lerin sanclarına yolaçan öneri de buydu.

Bugüne kadar "kur ayarlamaları" adı altında küçük ölçüde devalüasyonlar yapılmıştı. Böylesine "gizel" ve uygunsuz uygulanabilen önlemler varken, büyük

ölçekli bir "kur ayarlamasının" ekonomik ve politik sonuçları da göz önüne alınınca riske girilebilir miydi?

Sorum, İMF tarafından bir dayatma basamağına gelip dayanınca ortaya gene MSP çıkıyordu.

AP ve MHP kanatlarından, emperyalist ağababalara bir mazeret gösteriliyor: Biliyorsunuz MSP, oyun bozan. Ama hiç de fena değil. Kamu oyu önünde konuyu yalamaya yapar, bir anda uygularız..

Ve gerçekten aylardan beri devalüasyon öylesine yalamaya yapıldı ki, bir gün uygulandığında, normal karşılanabilecek iklimi bulacaktır..

MALUM HİKAYE..

Bu konuda çok yakında yaşanmış bir örnek de vardır. Büyük zam balyasının

açılmasından önceki günlerde Ege'de bir "Türk sandalı" Yunanistan karasularına girdi. Yunanistan karasularında dolaşan sandala yöneltilen bir kaç kurşun, zamların açıklandığı gün Dışişleri Bakam İhsan Sabri Çağlayangül tarafından protesto edildi. Cyle ki, Çağlayangül, Yunanistan'ın Ankara büyükelçisini sabah makamına çağırması ve eline de bir nota sıkıştırmıştı. Ve sonra da Milli Savunma Bakanı Saadetin Bilgiç (Birinci MC'nin kurduğu günlerde büyük bir ithalat ve ihracat firmasının müşavirliğine getirilen Saadetin Bilgiç) bir açıklama yaparak "Türk Silahlı Kuvvetlerinin hergün iyi bir şekilde silahlandığını" açıklamıştı. Bunlar, zamların açıklandığı gün yapılmıştı. Ve sonra da sıra zamlara gelmişti..

"Türk milletinin şeref ve gururuna ne kadar düşkün olduğunu" bilen dost,

düşman zamlardan çok önemli olanın bir oranda da güçsüzlüğünü saptayabilmek için eldeki verilerden biri bala dinsel duygu sömürüsündendir ve şoven milliyetçilikten medet ummadır. Çünkü temelinde bu işreti ve ger madde sunuluşlarının yanı sıra bu tabloya sınırlan.

İçki sınıfının, emekçi kitlelerin, yurtsaver, demokrat güçlerin antifaşist güçbirliği ve mücadele için ortak eylem birliği bu tablo ve ilişkiler zemininde daha zorunlu hale gelmektedir hergeçen gün..

GÜÇ BİRLİKTEDİR..

Türkiye kapitalizminin geriliğini ve bir oranda da güçsüzlüğünü saptayabilmek için eldeki verilerden biri bala dinsel duygu sömürüsündendir ve şoven milliyetçilikten medet ummadır. Çünkü temelinde bu işreti ve ger madde sunuluşlarının yanı sıra bu tabloya sınırlan.

İçki sınıfının, emekçi kitlelerin, yurtsaver, demokrat güçlerin antifaşist güçbirliği ve mücadele için ortak eylem birliği bu tablo ve ilişkiler zemininde daha zorunlu hale gelmektedir hergeçen gün..

Çözüm getirmek burjuva partilerinin harcı değildir

Tercüman gazetesinin tanıtmasıyla "CHP'nin.. ekonomik konularında sözcüsü, Genel Başkan Bülent Ecevit'in yakın çevresinden, bir anlamda ekonomik danışmanı", kendi sözleriyle de "bir profesyonel iktisatçı ve özellikle dış ticaret ve ekonomik ilişkiler konusunun uzmanı" Besim Üstünel geçtiğimiz hafta içinde Tercüman gazetesiyile konuştu. Daha önce söylediği bazı sözler yanlış anlaşılıyordu, bunu düzeltti.

Geniş uzmanlık niteliklerinden kaynaklanan bir değerlendirme yaptı... Türkiye ekonomisinin bugün içinde bulunduğu durumun temelinde yatan nedenlerden biri ve başlıca, dış ekonomik ilişkilerde bugüne kadar sağlıklı bir gelişmeyi sağlamamış olmasıdır. Bir burjuva iktisatçısından daha fazlasını beklememek gerekir. Bu bakımdan, bu irdelemeyi eleştirmeyeceğiz. Bunun böyle olduğunu kabul edelim. Diyelim ki, gerçekten Türkiye bu konuda belirli önlemler alırsa ekonomik sorunlar ortadan kalkmış olacak. Bu durumda, uzmanımızın alınması gereken önlemler konusunda ve bu önlemlere temel oluşturan çözümlemeler konusunda neler dediğine yakından bakmak gerekiyor.

Türkiye'nin dış ticaret açığı 4 milyar doları ve ödemeler dengesi açığı da 3 milyar doları aşüyor. Üstünel de böyle söylüyor, ve ekliyor "Dünyanın hiçbir ülkesi İlelebet bu ölçüde bir dış ödeme açığını başkalarına finans ettiremez. Yani sizin yaşamınızı başka ülkelerin halkı ödeyemez veya sizin sıkıntılarınızı ilanıhaya başka ülkelerin tasarruflarıyla karşılayamaz.."

rabilmek için biraz inisaf gerekiyor.

Dış ekonomik ilişkiler konusunda uzmanlık bir yana biraz bilgi sahibi olmak bile bunun böyle olmadığını gösterir. Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerinde bir "finansman"dan söz etmek gerekirse bunun yukarıda söylenenin ters yönünde olduğunu görebilmek fazla beceri gerektirmez. "Transfer fiyatlaması" ya da "gizli kâr transferi" denilen bir uygulama vardır. Burjuva iktisat kitaplarında da anlatılır: Dış tekelciler bütünleşmiş bir yerli sanayicinin, ithal fiyatlarını yüksek göstererek daha ithal düzeyinde dışarıya gizli kâr aktarır. Bunun, bugün Türkiye'deki dış ticaret açığını en azından yarım milyar dolar etkilediği hesaplanıyor.

Daha önemlisi de var: Sanayinin yapısı. Kendisi de değişiyor. Sanayimiz dışa bağımlı olarak geliştiğinden de dış ticare-

Üstünel «Ekonomik durum ciddidir, ama, ümitsiz değildir»



Temelde ayrıldıkları nokta yok

ret açığımız azalmaz, artar. Aldığımız kredileri bu dengesizliği ortadan kaldıracak bir biçimde kullanmamalıyız.. Bir cümlede böyle söyleniyor, biraz ilerde İMF'in İngiltere ve İtalya'da verdiği kredilerde öne sürdüğü koşulları hatırlatıyor. YÜRÜYÜŞ, geçen sayısında bu koşulları özetlemişti. Kısaça, toplumsal harcamaların kısılması ve ücretlerin dondurulmasına yönelik. Bir yerde, söylenenin eleştirisi amacıyla söylendiğinden kuşku duymuyoruz. Yalnız, aradaki bağı kuramamayı, dikkatsizlik olarak değil kasit olarak değerlendirmek gerektiğine inanıyoruz.

Çünkü, az ilerde alınmasını gerekli olarak gördüğü önlemlerin adını koyuyor: Ciddiyet Paketi; İngilizcesini de veriyor: Austerity Package. Yabancı sözcükler arkasına gizlenmek kaçınılmaz. Anlaşılabilir bir biçimde söylene, "kemerleri sıkma politikası" demek gerekiyor. İngilizce anlamı da bu, kendi açıklamalarının altında yatan da.

Açık ki, böyle bir önlemler dizisi halka karşıdır. Bunun bilincinde olduğundan yabancı tanımlamalara girnek gereksinimini duyuyor. Bunu yaparken de hemen bir başka çelişkiye düşüyor. İMF ile yapılan görüşmeler gizli değil, açık olarak sürdürülmeliydi. Alınacak önlemlerin ve uygulamaların başarılı olabilmesi için nasıl olsa halkın benimsenmesi, ön koşulu oluşturulmasıdır. Değil mi ki, halkın desteğine gerek vardır, böyleyse işi baştan açık tutmak gerekiyor. Diyelim ki böyle, o zaman kendisinin anlaşılmasız sözcüklerle konuşmasına ne demek gerekir..

Ayrıca, hangi ad altında olursa olsun, kemerleri sıkma politikasının halkın önünde açık açık yada gizli kapılar arkasına oluşturulması önemli değil. Böyle önlemlerin halka benimsenilebilmesi olanaklı yoktur; gizli yada açık. Bunun bilincinde olmamak, bir başka biçimde, içinde bulunulan ekonomik bunlımdan çıkabilmenin MC hükümeti ile mümkün

olamayacağı "tahmin" etmeye götürüyor Üstünel'i. "Mümkün değildir!" diyor. Başka bir deyişle tahmin edilemeyecek için. Zaten, başkasözlerle de yanlış anlaşılıyor. "Ekonomik durum ciddidir, ama, ümitsiz değildir" demişmiş..

Bir kez, MC'nin başarısız olacağını tahmin etmek gerekiyor. Başarısızlığa mahkum olduğun vargılamak gerekiyor. Ayrıca, ekonomik sorunlar MC'nin değil 1958 ve 1970 deki gibi tek parti hükümetinin, yani bir CHP hükümetinin çözüm getirebileceğini söylemek de iki yanından kaynaklanıyor. MC, sözü edilen hükümetlerden, oluşturduğu ittifaklar bakımından daha güçlüdür. Ayrıca Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu duruma çözüm getirebilmek burjuva partilerin harcı değildir.

Fakat, bütün bunları görebilmek için konuya sınıflar bir açıdan bakabilmek gerekiyor. Üstünel'in sınıflar bir çözümleme yapmadığı biliniyor. Dolayısıyla, doğrulara vamasının olanaksızlığı da.

ANTI-FAŞİST GÜÇLERİN ZAAFLARI VE GÖREVLERİMİZ

Faşizm, yalnız Türkiye işçi sınıfı ve emekçi kitlelerinin değil, bütün kapitalist dünya işçi sınıflarının ve emekçilerinin kural tanımaz ve en gözü dönmüş can düşmanıdır. Öyle ki, faşizm ve faşist tehlike, bugün için işçi sınıfı ve müttetiklerinin iktidar eşğine gelip dayandığı Fransa ve İtalya gibi ülkelerde bile bütün ciddiliğini korumaktadır.

Faşizm, bir süreç içinde yerleşir ve sonuca ulaşır. Faşist darbe veya faşist iktidar, bu sürecin sonucudur. Bu nedenle, faşistleştirme sürecini yavaşlatacak ve giderek ortadan kaldıracak bir mücadelenin içinde olmak gerekir. Bu mücadelede hedefler, burjuvazinin öneri ve önlemlerinin yakın ve uzak vadede taşıyacağı önem ve neden olacağı tehlikeler dikkate alınarak saptanır. Yine bu mücadelede, burjuvazinin hiçbir önlem ve uygulaması, önemli-önemsiz, iyiniyetlilik veya mantığa uygunlukları esas alınarak hareket edilemez. Faşizme karşı kitleleri örgütlerken veya faşist uygulamalara karşı somut hedefleri belirleyip o yönde eylemler kotarıncan, ölününün bugün değil, o uygulamanın yarın taşıyacağı önem ve tehlike olması gerekir. Ancak böyle davranıldığında, kitleleri örgütleme ve faşizme karşı eylemler bu çerçevede ele alınıp kararlara ulaşıldığında, burjuvazinin uygulamalarının tehlikeli boyutları önceden kavranabilir ve zamanında bu uygulamalara engel olunarak başarıya ulaşılabilir.

ZAAFLARIMIZI KAVRAYALIM

Faşizme karşı mücadele edilirken, mücadelemizi, yalnızca faşist tehlikeyi anlatıp açıklamakla ve bu tehlikenin dünya pratiğinde sınanmış ve doğruluğu saptanmış genel ilkelerini örneklerle sınırlamayız. Bu ilkelerin netliği, verilecek mücadelenin kolayca yürütülebileceğini göstermez. Bu ilkelerin, hayata geçirilmesi önemlidir; ve asıl zorluk da buradadır.

Mücadelede temel kuralardan biri düşmanı tanımak, onun güçlü ve zaaflı yanlarını bilmek ve onun her uygulamasının olası sonuçlarını önceden kestirmek ise; diğeri kendi gücümüzü açıklıkla görmek, zaaflarımızı saptamaktır. Zaaflarımızı ve eksikliklerimizi, burjuvazinin bileceğini varsayarak tesbit etmez, önem almazsak, sürekli bir düzensizliğin ve örgütsüzlüğün içerisinde boğulur kalırız.

Bugün ülkemizde faşizme karşı mücadelenin içerisinde yer alması gereken güçlerin safında, önerdikleri hedefler açısından doğrultuları bazen üstüste çıkışan, bazen de farklılıklar gösteren iki önemli ve ciddi zaaflı vardır. Birincisi, sosyal demokrasinin kimileri tarafından yanlış, kimileri tarafından da yapılması gerekeni yapmamak ve yaptırmamak anlamına gelen tarihi kaypaklığı; diğeri ise, işçi sınıfı hareketinin olduğu her yerde görülen sapmaların neden olduğu tahribattır.

Faşist tehlikenin belirmesi, faşizmin tırmanması ve yerleşmesi karşısında sosyal demokrasinin yanlışını ve bu yanlışının tarihin acı deneylerine rağmen tekrarlanmasını, kendi başına yapılan bir değerlendirme hatası olarak ele almak gerekir. Burjuvazi açısından sosyal demokrasinin işlevi, yalnızca belirli dönemlerde kaba kitlese talepleri karşılamak ve onları susturmak değildir. Sosyal demokrasinin temel işlevlerinden biri, işçi sınıfı hareketinin yol göstericiliğini perdelemek; ona yapabileceği işi yaptırmamak veya çekerek yaptırmaktır. Diğer bir deyişle, burjuvazi, sosyal demokrasi ile zayıflayan ideolojik plandaki tekel olma durumunu korur ve devam ettirir. Bu nedenle ki, bir yanda sosyal demokrat partileri ve onların kitle tabanlarını sürekli olarak uyarıp harekete geçirmek; diğer yanda da burjuva ideolojisinin tekel olma aracı olan bu hareketi acımasızca eleştirmek gerekmektedir. Bu iki yanlış etkileşiminin en tutarlı ve sonuç verici şekilde yerine getirildiği ülkelerde bile, sosyal demokrasinin tarihi "yanılgı" veya "kaypaklık"ı denilen işlevleri, etkisi bakımından zayıflamış da olsa yine de tekrarlanmaktadır. Demek ki, sözkonusu "yanılgı" yalnızca iyi niyetli demokratlar içindir. Yanılgıdaki insiyatif burjuvazidedir; ve burjuvazi istiyerek ve bilerek bu yanlışın objektif ve subjektif koşullarını sağlamaktadır. Bunun için de, faşizm ve faşist uygulamalar ne zaman gündeme girse; toplumu yönlendirmeye muktedir sosyal demokrasi, üst üste bu yanlışları tekrarlar durur.

BİR ÖRNEK : FRANSA'DA ASKERLİK

Geçenlerde Fransa hükümeti, zorunlu askerlik yapmayı gönüllülük esasına bağlamak istediğini açıkladı. Bu görüş, Fransız kamuoyunda ciddi ve sert tartışılmasına neden oldu. Fransız Komünist Partisi, hükümetin bu önerisine karşı amansız bir mücadele vereceğini açıkladı. Fransız Sosyalist Partisi'nin sol kanadı da, hükümet önerisine katılmamak gerektiğini belirtti. Mitterrand taraftarları, hükümet partileri ve her türden boşist gruplar, gönüllü askerlik önerisini olumlu karşıladılar.

Askerlik yapmak istemeyenlerin ne kadar çok olacağı düşünülürse, kısa vadede Fransız Komünist Partisi'nin bu öneriye karşı çıkışının ne denli güç olacağı açıkça görülür. Ancak Fransa işçi sınıfı hareketi, bugün yüzbinlerce kişiyi, hatta kendi taraftarlarını etkileyen bu önerinin burjuvazi için taşıdığı önemi görmekte ve yarın doğacak felaketlerin önlemini ertelemekten almaktadır. Bu somut durumda, Mitterrand ve sosyal demokrat hareket yine "yanılmaktadır".



Demokratik güçlerin birliği : Faşizme karşı hayati zorunluluk

Fransız Komünist Partisi ile Sosyalist Partisi'nin birlikte iktidara yaklaşması, tüm toplumu; bu arada, ordu'yu da hızlı bir değişim içerisinde sokmuştur. Fransız Ordu'su giderek demokratikleşmekte; ve burjuvazinin elinde ha denildiğinde kullanılmayacak bir araç durumuna gelmektedir. Fransız burjuvazisi, gönüllülük esası getirildiğinde, demokratların, ilericilerin ve sosyalistlerin askerlik yapmak istemeyeceklerini tasarlamaktadır. Böylece burjuvazi, Ordu'yu seçme faşistlerden oluşturabilecek, onu gereken zaman ve koşulda, gerektiği biçimde kullanabilecektir. Fransa'da Mitterrand'a rağmen, yani sosyal demokrasiye rağmen, faşist tehlike gündeme geldiğinde Komünist Partisi önem alabiliyorsa; bu Fransız işçi sınıfı hareketinin burjuvazinin ideolojik tekeline parçalandığını ve böylece bu ideolojiyi belirleyici olmaktan çıktığını göstermektedir. Değişen durum budur. Yoksa burjuvazi açısından bir sorun ortaya çıktığında, dün Hitler Almanya'sında sosyal demokrasi neyse, bugün Fransa'da da sosyal demokrasinin yol göstericiliği ve tutumu, kendi başına olduğunda aynıdır.

Görüldüğü gibi, faşizme karşı mücadelede zamanında önem almak, işçi sonuçları ortaya çıktuktan sonra ertelemek zorunlu bir kuraldır. Bu kuralın gereğince anlaşılacak hayata geçirilmesi, ülkemiz açısından, bugün her zamankinden daha önemlidir.

Bugün Türkiye burjuvazisi, doğrudan partileri vasıtası ile devlet aygıtını faşistleştirir, faşizm için bir kitle tabanı oluştururken; sosyal demokrasi, bir yanda yönlendirilecek durumda olduğu kitlelerin harekete geçirmesi için önem almakta, öte yanda işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik örgütlerinin yozlaşması, mücadele azminin ve kararlılıklarının azalması için elden gelen her çareye başvurmaktadır. Bu durum, yönelmemiz gereken hedefi perdelemekle kalmamakta; dün uğruna mücadele edilerek, kan dökülüp zahit verilecek kazanılan mevzilerin elden çıkmasına neden olmaktadır. Bu zaafı görmek, bu büyük yanlışlık ve "yanılgının" önünü tıkamak, faşizme karşı mücadelede ele alınması gereken ilk işlerden biridir.

İKİNCİ ZAAF: SOL ADINA YAPILAN TAHRİBAT

Faşizme karşı mücadelede bulunması gereken güçlerin safındaki ikinci zaaflı ise, sol adına, işçi sınıfı hareketi adına yola çıkan veya çıkarılan birçok grup veya grupçuklar, taraftarlarının iyisi veya yöneticisi oldukları demokratik kitle örgütlerinde sebep oldukları yanlışlıkları ve bu yanlışlıkların neden olduğu büyük tahribattır.

Bu grup veya grupçuklar, yöneticisi oldukları kitle örgütlerini ve sendikaları, temel işlevlerinden ve örgütsel amaçlarından uzaklaştırıp etkisizleştirmekte kalmamakta, saygınlık kazanmış olan örgütlerinin itibarsızlaştırılmasına da neden olmaktadır. Örgütleri temel işlevlerine oturtarak, onları yeniden saygın durumlara kavuşturmak, faşizme karşı verilecek mücadelenin önemli bir diğer koşuludur.

İşçi sınıfı partileri, örgütdükleri bir eylemin yönünü ve taktik veya stratejik plandaki hedefini saptarcan; hiçbir koşul ve durumda diğer grup, grupçuk veya hareketler karşısında daha avantajlı veya daha çok taraftar kazanma hesabını ön plana çıkartmazlar. Kotarılmış düşüncülen bir eylemin kararını, somut koşullar, burjuvazinin konumu açısından gereklilik ve burjuvazinin o alanda yenilgiye uğratılabileceği belirlenir. İşçi sınıfı hareketi açısından mücadele hedefi yalnızca burjuvaziyi geriletmek ve giderek yenilgiye uğratmaktır. Oysa sapmalar için hedef, kendi konularını korumak veya yeni taraftarlar kazanmaktır. Hedef, burjuvazi ve onun can alıcı mevzileri olmayınca; doğrutu, ister istemez evin oğlu evin büyüğünden korkmaz misali içe döner.

İşçi sınıfı hareketleri ve partileri açısından etkinleşme, saygınlık ve taraftar kazanmak önemlidir; gereklidir. Ancak etkinleşmek ve taraftar kazanmak yürütülen mücadelenin sonuçlarıdır. Bu sonuçları da, ancak makyavelizm

yerine işçi sınıfı ahlakını benimsemekle ve her koşulda burjuvaziye ve onun mevzilerini zayıflatmak ve giderek ortadan kaldırmak uğrunda en özverili mücadeleyi vermekle sağlanabilir. Oysa sapmalar sorunlara böyle bakmamışlardır; ve bakmamaktadırlar. İşçi sınıfı hareketini sapıran gruplar için, güçleri yeterli olsun veya olmasın, koşullar gerektirsin veya gerektirmesin, önceden yer kapma, tasarlaniyorsa veya hesaba ağırlık olarak bu konum görülebiliyorsa; eylem kotarmak veya nereye ulaşacağı belirsiz bir örgütlenmeye geçmek için yeterli sebep olmuş demektir.

Faşizmin büyük bir tehlike olarak gündeme geldiği günümüzde, sık sık tekrarlanan Ulusal Demokratik Cephe, konferans toplama ve benzeri çağrılarının, grupsal avantajlar elde etmek, düşman gördükleri hareketi gögölemek gibi art niyetler taşımadığını varsaysak bile; bu çağrıları yapanların temsil ettikleri kitleler tarafından kendilerine verilen teziyelerine bakmak gereklidir. Yine bu kişilerin, yöneticisi oldukları örgütleri yönlendirmedeki tavırlarına dikkat etmek gerekir. Çünkü, faşizme karşı, halkı birleşik örgütlü güç haline getirmenin ve oluşturulacak bu güçle tutarlı bir mücadeleyi vererek kalıcı sonuçlara ulaşabilmenin itici gücü, motoru demokratik kitle örgütleridir. Demokratik kitle örgütleri ise, yöneticisiyle, tüzüğü ile ve üye sayısıyla ele alınır ve değerlendirilir.

SONUNA KADAR OMUZOMUZA

Bilimsel sosyalistler, ister yönetici, ister üye olsunlar, buldukları demokratik kitle örgütlerinin amaçları doğrultusundaki mücadelesinde, mücadeleye katılan veya katılacak olan yol arkadaşlarıyla örgüt disiplinine ve amacına ters düşmeden sonuna kadar yürürler. Yine bilimsel sosyalistler, örgütün tüzüğüne ve amacına ters her akımla ve davranışla ödün tanımaz bir biçimde mücadele ederler. Onlar, yönetilirken de yönetirken de böyle davranmak zorunluluğundadırlar. Kendi örgütlerinde bunu gerçekleştiremeyenlerin, bu anlamda kitlelerine ve etraflarına güven veremeyenlerin, gerçek örgütlerini ileri sürdükları cepheye katmaları mümkün değildir. Bilimsel sosyalistlerin bu ikelli ve tutarlı çalışmaları sonucunda ki, en karanlık faşist dönemlerde bile, onlar, kitlelerinden ve örgütlerinden sökülüp atılmamışlardır.

Buğün Türkiye'de, özellikle ilerici sendikal hareket alanında yönetim, kendisine "sosyalist" diyenlerin veya onların dediğini yapacak kadar "sıkıştırıldıkları" vemedilenlerin elindedir. Bu yöneticiler, ilerici sendikal hareketi temel işlevinden uzaklaştırmakla kalmamış; tüzüğü ve örgütsel disiplini tanımaz bir uygulamayı yöntem haline getirerek, temsil edilen kitleyi, örgütlerine inanmaz ve güvenmez duruma getirmişlerdir. Reklamına burjuvazinin de katkıda bulunduğu, bu örgütleri tahrip edici yanlış akım, görüntüyü tıpkı 1970'ler Dev-Genç hareketi gibi görkemli göstermekle birlikte, temellerinden çatırdamaktadır. Ancak bu temeldeki çatırdama ve kaçınılmaz sarsıntı, yalnızca birkaç sorumluyu değil, örgütlerin durumunu da sarsacak; ve önem alınmak-

ta gecikilirse, yöneticisi oldukları örgütleri çökretecektir. Bu zaaf, yalnızca sözkonusu örgütlerle sınırlı değildir. Zaaf, anti-faşist mücadeleye cephesinin de zafıdır.

POLİTİK ÇIKAR DEĞİL, KARŞILIKLI YARDIMLAŞMA

Faşizme karşı verilmesi gereken mücadelenin önündeki bir diğer eksi-klik veya bilinçli yanlışlık ise, demokratik kitle örgütleri arasında olması gereken yardımlaşma ve dayanışmanın olmamasıdır. Halkı, faşizme karşı birleşik örgütlü güç haline getirmek mücadelesinin öncülüğünü yapması gereken bilimsel sosyalistler, genel olarak demokratik kitle örgütlerini, özel olarak sendikaların etkinleşmesinin, kitle tabanlarının genişlemesinin ve mücadele azim ve kararlılıklarıyla, kitleler nazarında saygınlıklarının artırılmasının en temel bir görev olduğunu biran için bile olsa unutmazlar; ve bu yönde en büyük fedakarlığı onlar gösterirler. Bunun için de, örgütler arasındaki dayanışmaya ve yardımlaşmaya özel bir önem ve değer verirler. Bunu yaparken, yöneticilerin politik tercihlerini değil; örgütün etkinleşmesini ve mücadeleye gücünün artmasını ölçüt olarak alırlar. Oysa bugün, ülkemizde böyle davranılmakta, böylesine ilkel davranmak yerine, taraftarlarının yöneticisi oldukları örgütler dışlanmakta ve bunların etkisizleştirilerek güç olabilmelerine çalışılmaktadır. Bu durum da, faşizme karşı örgütlenmeyi zorlaştırmakta ve bu yönde ki doğru hareketin zaafa uğramasına yol açmaktadır.

İlerici sendikal hareketin ve bir kısım demokratik kitle örgütünün bugün içerisine düşürüldüğü durum ile ısrarlı bir şekilde yaratılan körleştirici ortamın sürmesi, elbette yalnızca bu yanlışlıkların üşşeyi yöneticisi değildir. Olan biten, burjuvaziden ve onun giderek tekelleştirilen ideolojisinden bağımsız değildir.

BURJUVAZİYİ MEVZİLERİNDEN GERİ POSKORTMEK İÇİN

Faşizmin hızlı bir biçimde tirmandırıldığı ve faşizmi sistemli olarak tirmandırıp yerleştirenlerin meşurlaştırıldığı günleri yaşıyoruz. Burjuvazinin bu sistemli faşizmi yerleştirme planını bozmak, onu, ulaştığı ve mevzilediği siperlerden daha gerilere püskürtmek zor ve meşakatkli, fakat mümkündür. Mümkündür; faşizme karşı güçleri bir araya getirebilirsek. Mümkündür; bu güçleri bir araya getirerek başka çözümleri olmayan örgütlenmenin önünde ve içinde bulunan engelleri ortadan kaldırdabilirsek. Mümkündür; saflarımızda bulunan hastalıkların virüsünü doğru teşhis ederek ve zaman geçmeden önlem alabilirsek. Mümkündür; faşizme karşı verilecek mücadelenin içerisine, katılacak herkesi alabilirsek. Mümkündür; yanlışlık ve hastalıkları görebilirsek ve buna karşı örimlem çağrılarını yaparsak veya yapılan çağrılara zaman geçirmeden katılırsak. Görevimiz, mümküni gerçekleştirmektir. Yoksa sadece faşistleştirme sürecinin sonuçları ile başbaşa kalırız.

İŞÇİLER TEKSİF YÖNETİMLİNE KARŞI

İşçi sınıfımızın sendikal örgütü olmak iddiasındaki Türk-İş'in AP'li yöneticiler elinde patron oynacağı haline gelen sendikalarından Teksif'in geçtiğimiz ay içinde Sümerbank'la yaptığı dilere destan sözleşmeye yönelik tepkiler üzerinde basında pek az duruldu.

AP'nin huzurlarında Şevket Yılmaz ve benzerlerinin yönetimindeki Teksif Sendikası, bildiği gibi, geçtiğimiz ay içinde MC hükümetine bir "jest" yaparak güllünc bir toplu sözleşmeye imza atmıştı. Sözleşmeye göre, işçiler, birinci yıl 25, ikinci yıl 40 ve üçüncü yıl 50 TL olmak üzere üç yıl için toplam 115 TL zam alıyorlardı.

Teksif'in bu satışına yönelik tepkiler arasında Kayseri Sümerbank işçileri geçtiğimiz ay içinde 24 saatlik bir protesto direnişine geçmişti. Direnişe 2 bin

Sümerbank tekstil işçisi katıldı. İşçilerin direnişi ve tepkisi Teksif'in mahalli yöneticilerinin uykularını da kaçırmıştı. Teksif Kayseri Şube Başkanı Tahir Horoz mahalli basında "bu sözleşmeyi protesto ediyorum" deme gereğini duydu. Ancak Horoz'un daha önce yaptığı sözleşmelerin güllünc Sümerbank sözleşmesini de aratır nitelikte olması, Horoz'un ne denli içten olduğunun bir kanıtıdır.

Direnisteki Sümerbank işçileri, direniş srasında yayımladıkları bir bildiride imzalanmış sözleşmenin niteliğini ortaya koymuşlardır. Direnişteki işçilerin bildirisiinden bir bölüm şöyledir:

"Bugün daha açıkça görülüyor ki işverenle elele veren sarı Teksif sendikası bizi daha da batağa itmiştir. İşveren tarafı, yani bugünkü MC iktidarı sözde işçiden köylüden yana görünmesine

rağmen bize daha fazla ücret vermemek için direnmiştir. Bunda da başarılı olmuştur. İşçiden, köylüden yana gözükmemesinin sadece bir politika olduğu gün ışığına çıkmıştır. Buna kaşık tutan sarı Teksif sendikası da bu politikaya isteyecek alet olmuştur. Bu tavırla kime hizmet ettiği de açıkça ortaya çıkmıştır."

Kayseri'de tekstil sanayii, kentin en kalabalık iş kollarından biridir. Buna rağmen, her nedense DİSK Kayseri'de Teksif sendikasının bir şubesi açmamakta direnmektedir. Özellikle Teksif'in sarı niteliğinin açığa çıkmasından sonra işçilerdeki devrim ve patron uşağı olmayan sendika ararışı giderek güçlenmektedir. Bu koşullarda bile DİSK'in bölgeye girmeğe gösterdiği çekingenliğini anlaşılır bir yarı yoktur.

Kayseri'deki direnişin diğer bir ilginç yanı da polis direnişçi işçilere ve bu arada TİP'lilere karşı tavrıdır. İşçiler direnişte iken, Türkiye İşçi Partisi Kayseri İl Saymanı Mehmet Yücel "işçileri direnişe teşvik ettiği" gerekçesi ile 1. Şube polisleri tarafından göz altına alınmıştır. Ancak Yücel'e yapılanlar yalnızca bununla kalmamıştır.

TİP İl Saymanı Yücel 24 saat karakolda tutulduktan sonra ertesi gün üç polis tarafından 38 DA 615 plakalı bir arabaya bindirilerek şehir dışına çıkarılmıştır. Sivas yolunda ıssız bir yere getirilen TİP İl Saymanı, yolda kollarından ipe bağlanmıştır. Polisler aradıkları nitelikte bir yer bulunca, Yücel'i arabadan indirilmişler ve kıyasıya dövmeye başlamışlardır.

Daha sonra 1. Şube'ye getirilen Yücel burada da dayak ve işkence ile karşılaşmıştır. Daha sonra adiyeye sevkedilen Yücel'in ifadesinin dahi alınmasına



Sümerbank işçileri Teksif'in gerçek yüzünü görüldü.

gerek duyulmamış, kendisi serbest bırakılmıştır.

İşkence gördüğünü söylemesi üzerine Yücel, Sivas'taki tarafından hükümet tabipliğine sevk edilmiş, yapılan muayene sonucunda vücudundaki çeşitli yaralar tabiplik tarafından da saptanmıştır.

Hiç kuşku yok ki, polis bu yasa dışı tutumları en ilk ne de sondur ve bütün bu olup bitenlerden yetkililerin haberdar bulunmadıkları söylenemez. Bağışsızlık, demokrasi, sosyalizm miçadelesi verenlerin bu tür yöntemlerle yıldınlıp çevrilemeyecekleri açıktır. Açık olan bir başka nokta da, her yasa dışı işlemden olduğu gibi, bu tür işkence, yasadışı sorumlularından da bir gün mutlaka hesap sorulacağıdır.

Claude Quin ile özel görüşme

KİTLE İÇİNDE KİTLEYE



Yerel seçimler Fransa'da büyük önem taşır.

CLAUDE QUIN, EKONOMİK BİLİMLER DOKTORU OLUP, PARİS IX. DAUPHINE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİDİR. MART 1977 YILINDA YAPILAN BELEDİYE SEÇİMLERİNDE KOMÜNİST PARTİSİ ADAYI OLARAK BELEDİYE MECLİSİ' ÜYELİĞİNE SEÇİLEN QUIN, FRANSTZ KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ NEZDİNDE EKONOMİK ARAŞTIRMA KURULU ÜYELERİNDEN OLUP, PARTİ'NİN AYLIK TEORİK DERGİLERİNDEN "ECONOMIE ET POLITIQUE" DERGİSİNİN BAŞYAZARLIĞINI YAPMAKTADIR. CLAUDE QUIN'IN EDITIONS SOCIALES'DE YAYINLANMIŞ BİRÇOK İNCELEME KİTABI DA BULUNMAKTADIR. AŞAĞIDA, C. QUIN'IN YÜRÜYÜŞ TEMSİLCİSİNİN PARİS'TE BELEDİYE SEÇİMLERİ VE YEREL YÖNETİM KONULARINDA KENDİSİNE YÖNELTİĞİ SORULARA YANITLARINI SUNUYORUZ.

★ Sizler için Paris Belediye Seçimleri ne anlam taşımaktaydı, seçim kampanyanızı nasıl bir yerel yönetim anlayışı ile yürüttünüz.

★ Yerel seçimler her zaman politik seçimlerdir. Yerel seçimlerin politik niteliği Paris'te daha da belirgindir. Bunun nedenleri çeşitlidir. Herşeyden önce Paris Fransa'nın başkentidir. Paris kenti Fransa'da, ulusal planda, ağırlıklı politik bir konuma sahiptir ve nihayet, kentin bütçesi 7 milyarı aşkın tutarıyla ülkenin en büyük ikinci bütçesidir. Bu niteliğiyle, Paris kenti büyük mali kuruluşlar, özellikle kamu-bayındırlık işleri ve inşaat sektöründe finans kaynağı bankalar için de önem taşır. İşte, bu nedenlerle, Paris belediye seçimleri sırasında büyük sermaye kuruluşları desteklerini ve paralarını sağ partilerden, gerek Chirac'ın RPR partisinden, gerekse d'Ornano'nun Cumhuriyetçilerinden, hiç esirgememişlerdir. Ayrıca, Paris'in uluslararası planda özel bir anlamı daha vardır. Ro-

ma'dan sonra Paris'te de belediye başkanlığına bir komünist seçilebilirdi. Evet, bu küçümsenmeyecek bir olasılıktı. Bu olgu özellikle Avrupa düzeyinde önemli sonuçlar doğurabilirdi. 1977 Belediye seçimleri işte bu politik temeller üzerinde çok çekışmeli geçti.

Paris'te belediye seçimlerinin politik niteliğinin altını böyle kısaca çizdikten sonra, söz konusu seçimlerin bütün bunlar yanında yerel seçimler olduğunu da vurgulamak gerekir. Bir ülkenin başkenti olsa da söz konusu olan, bir kentin yönetimidir. Biz, komünistler, seçimler için programımızı oluştururken bu iki olguyu göz önüne aldık; politik olan temel yönelim ve yerel özellikler. Paris için "Ortak Hükümet Programı" yönünde bir program oluşturduk. Bunun anlamı, Ortak Hükümet Programı politikasının Paris'e uygulanışı idi. Ve semtlerin (Arrondissement) her birinde komünistler, ayrıca, Paris için öngörülen programdan kaynaklanan ve yine "Ortak Program" temellerinde belirlenen bir ek yerel program oluşturdular.



d'Ornano: Sermayenin desteği

Bu nokta, yerel sorunların ihmal edilmemesi açısından büyük önem taşır. Bu olgu, değinilen yerel sorunları ulusal planda temel tercihlerden ayırmamak, ulusal politikayı değiştirmeden, yerel politikada gerçek değişimlerin olamayacağını göstermek kadar önemlidir. Halk, belediye seçimlerinin somut mücadelesinde temel sorunların neler olduğunu görmelidir. Bunun bir başka anlamı biçimi, halkın, kişilerin kendi mahallelerinde yaşamlarını değiştirebilecek hedeflere sahip kılınmalarıdır. Bizlerin deyişyle "zincir" in iki ucunda kaybetmemek gereklidir.

İşte, bu temeller üzerinde Paris'te belediye seçimleri kampanyasını yürüttük ve ilerlemeler sağladık. Üç arrondissement (semt) da toplam 2200 oy daha sağlayabilseydik Paris'te solcu bir belediye başkanı seçilebilirdi. Bu başkan da komünist aday Henri Fiszbin olacaktı.

Sol bu temeller üzerinde, bir seçim sektöründe, benim de seçildiğim 2. ve 3. arrondissementlarda, seçimleri kazandı. Böylece, bugün Belediye Meclisi'nde bir sağ çoğunluk ile sol azınlık bulunmaktadır. Sağ çoğunluk seçim sisteminin cilveleri sonucu, oy sayısındaki küçük farka karşın solu kentin yönetiminden uzaklaştırmış durumda. Bu koşullarda Paris Belediye Meclisi'nde tartışmalar kaçınılmaz olarak politik çaptımlar biçimini almakta. Paris Belediye başkanı Chirac anti-demokratik yöntemlerle, kendisinin, solun seçimleri kazandığı yerlerde de Belediye Başkanı olduğunu karar altına aldı. Ve kendisine bağlı bir yönetim ile, solun çoğunluk olduğu bu semtlerde, sağ çoğunluğun antenleri olan sözde temsili organlar tezgahladı. Böylelikle solcu belediye meclisi üyeleri, hiçbir yaptırım gücüne sahip olmaksızın seçimleri kazandıktan semt belediyelerinde oturmak zorunda bırakılmaktadırlar. Paris'liler için bu karmaşık durumun farkına varmak oldukça güç, ancak anlamlarında da burundan infial duymaktalar.

★ Paris'in durumu, kentin statüsünden gelen özellikler taşıyor. Yerel iktidarın kazandığı başka demokratik belediyeleri ele alırsak, ulusal ve yerel yönetim düzeyleri arasında gelişmeler örneği, mali, dolaşısıyla politik baskılar buralarda da aynı biçimlerde ortaya çıkıyor mu?

★ Elbette, gelişmeler derhal kendilerini belli ediyorlar. Fransa'da tüm yerel toplum organları, özellikle belediyeler Prefet (Vali)nin vesayeti altındadır. 1977 yılı öncesinde bu konuda durum Paris'te daha da ağır bir görünümdeydi. Prefet, gerçek iktidarı İçişleri Bakanı adına doğrudan kullanmaktaydı. Durum vesayetten de öte, yönetimin merkez yönetimce doğrudan gasp edilmesiydi. Bu olgunun temelleri tarihi olup, 1871 Paris Komün'üne uzanır. Merkezi iktidar, o tarihten bu yana Paris Halkından çok çekinir ve bu nedenle elinden her türlü eylem aracını almıştır. Aslında, tüm diğer şehirlerde de bu yılki yeni statüsüyle Paris'te seçimlerle işbaşına gelen yerel temsilciler gerçek iktidar gücüne sahip değillerdir. Her zaman merkezi yönetim ve Prefet'nin vesayeti altındadırlar. Prefet'in oluruunu almadan tek franklık harcama yükümlülüğü altına bile giremezler. Böylece, sonuçta demokratik bir belediyenin işlerinin yürütülebilmesinin tek aracı politik baskı uygulamak olmaktadır. Bu baskı merkezi yönetimin oyla işbaşına gelen temsilcilerine, Prefet'ye, Bakan'a yönelik yöre halkının sürekli baskısıdır. Eğer kitlesel bir eylem söz konusu olmazsa, sol bir belediye fazla birşey yapamaz. Sol güçlerin Belediye Meclisi'nde azınlıkta oldukları Paris'te kitlelerin müdahaleleri çok daha önemli ve gereklidir. Çünkü, burada engeller ikilidir. İlk engel Paris Belediye Başkanı ve onun dayandığı meclis çoğunluğu, ikincisi ise Belediye Başkanı ile uyum içerisinde olan hükümet, yani merkezi yönetimidir.

★ Durum böyle olunca, sınırlım, demokratik güçlerin oyla seçilmiş temsilcilerinin, bu arada kişi olarak sizin, kitle hareketlerine, halkın taleplerine katılmanız söz konusu olacak.

★ Bunu, konut sorununa ve ücret artırımlarına ilişkin iki konuda örneklerle yanıtlayalım. Paris'te

BERABER

konut sorunu, özellikle şehir merkezinde çok hayati bir sorundur. Çok yüksek oranda Paris'in konut koşulları çok kötüdür. Paris'te dar bütçeli aileler, ücretliler için yeni konutlar inşa edilmemektedir. Paris'te inşaatlar sosyal konut inşası ile görevli kamu kuruluşları değil bankalarca yapılmaktadır. Onlar da zenginler için konut inşa etmekte. Oyleyse, halkla birlikte bu sorun karşısında mücadele etmek gerekir. Halkın dileklerini dinlediğim Belediye'deki büromda sosyal konut tahsis talepleri yıllardır sürünce de kalmış düzinelerce aile ile karşılaşmaktaydım. Bir gün, hepsini toplantıya çağırdım. Paris Vilayeti binası önünde buluşmayı kararlaştırdık. Başlarında ben olduğum halde Prefet ile görüşme talep ettik. Prefet oyla temsilci seçtiğim semtin bu kötü konut koşullarında yaşayan sakinlerinin seçtiği bir heyeti kabul etmek zorunda kaldı. Bu andan başlayarak belli dosyaları açtırdı, bazı aileleri, bir başlangıç olarak, yeni konutlara yerleştirmek olanaklıydı. Bu tip gösterilerin yenilerini şimdiden hazırlamaktayız. 4. Arrondissement'da barındıkları konutların koşulları kötü olan 400 kişiyi yine vilayet konağının önüne götürdüm. Amacımız, adı geçen semtte boş duran sosyal konutların bu ailelerin yerleşimine açılmasını sağlayabilmektir. Bu tür kitlesel eylemleri sürekli kılmak gerekir. Yoksa, ileri bir adım atılıp kazanım sağlanamaz.

Başka bir örnek de çalışma hayatından. Temsil ettiğim semtin işyerlerinde hak talepleri, grevler var. Grevcilerle birlikte ben de iş müfettişlikleri, işyerleri yöneticileri düzeyinde istemlerin yerine getirilmesi için girişimlerde bulunurum. Bizlerin oyla seçilmiş temsilci anlayışı, "kiteler içerisinde, kitelerle birlikte" olmaktır. Ancak, bu yolla halk yararına kazanımlar sağlanır. Başka yol yoktur. Biz seçilmişlerin görevi sürekli olarak kitle hareketlerini örgütlemeye ve geliştirmeye hazır olmalıdır. Bu, aynı zamanda o'la seçilmiş temsilcilerin ellerindeki yetki olanaklarının sınırlarını halka anlatabilmenin en iyi yöntemi. Oyla seçilmiş temsilci, yalnız başına hiçbir şey yapamaz. Fakat, seçildikleri kuruluşlarda azınlık olsalar bile, kitle hareketleriyle güçlü olabilirler.

* Burada, "Kızıl Kuşak" diye adlandırılan, Paris'in yakın banliyösü sayılabilecek kentler üzerinde durmak istiyorum. Paris'i çevreleyen bu kentlerde komünistler uzun yıllardır büyük bir çoğunlukla yönetimi ellerinde tutuyorlar. Bu kentlerde de benzer sorunların aynı biçimde sözkonusu olduğu ileri sürülebilir mi?

* Temelde sorunlar aynı biçimde kendilerini gösterirler. Ancak, komünist belediye yönetimleri tüm yasal ve mali olanakları kullanabilirler ve özellikle Bobigny, Ivry ve Saint-Denis de olduğu gibi, büyük işyerlerinin bulunduğu yörelerde bu işyerlerine ödenen vergiler yoluyla, oldukça önemli projelerin gerçekleştirilmesi için gerekli ekonomik araçları sağlayabilirler. Halkın yardımıyla bu projeleri geliştirip daha kolaylıkla onanmasını sağlayabilirler. Paris'te, Belediye Meclisinde sol bir çoğunluk olsaydı, çok şey değişebilirdi. Mevcut olanaklar — çok fazla olmasa da — halkın yararına harekete geçirilebilir, kullanılabilir. Bu, herşeyin elde edilebileceği anlamına gelmez. Ancak, birtakım sorunlar daha kolay çözülebilir. Halkın önünde, bir engel daha azalmış olurdu. Paris'te bugün iki temel engel bulunmaktadır; Belediye Meclisi'ndeki gerici çoğunluk ve merkezi iktidar. Saint-Denis'de, Bobigny'de, Ivry'de merkezi iktidar tek engel. Bugün, bu yerlerde halk yararına çok şeyler gerçekleştirilebilmişse, bu halkın desteğinin çok daha kolay elde edilebilmesindedir. Paris'te ise, Komün'den bu yana sol hiçbir zaman yönetimde bulunmamıştır.

* Bu çerçevede içerisinde yerel örgütlenmelerin; mahalle dernekleri, kıracılar dernekleri, gençlik evleri öğrenci velileri kuruluşları vb. yeri nedir? Bu örgütlenmelerin Fransa'da demokratik değişimde gerek yerel yönetim düzeyinde, gerekse ulusal düzeyde rolünden söz edebilir misiniz?

* Bu, çok kapsamlı bir soru. Birkaç sözcük ile cevaplandırmaya çalışırsak, herşeyden önce, Paris gibi



Sınırlı olanakları aşmak için birlikte mücadele

milyonluk bir kenti, tüm yetkilerin Belediye Başkanı ve birkaç encümen üyesinde toplandı, bugünkü statüyle yönetmek olanaksızdır. Her semtte semt belediyeleri ve onların, seçimle işbaşına gelmiş belediye meclis üyeleri bulunmalıdır. Ayrıca, belediye meclisleri üyeleri yalnız başlarına yönetemezler, mutlaka belirli dernekleri çevrelerine toplamalıdır. Biçim, çok çeşitli olabilir. Danışma toplantıları, belediye dışı sürekli komisyonlar vb. Bu konuda, ayırmacılık yapılmamalıdır. Bulunacak bir yolla, oyla seçilen yöneticiler, partilerinin görüş ve önerilerini savunurlarken, aynı zamanda, demeklerin de sözcülüğünü yapabilmelidir. Dolayısıyla, sürekli olarak bunlarla görüşmek birlikte projeler hazırlamak, toplumsal maliyetleri görüşmek ve uygulamayı birlikte sürekli olarak gözetmek zorundadırlar. Böyle bir çalışmanın getirmesi doğal olan, eleştirileri de kabullenmeli, gereken demokratik tartışma ortamını da hazırlamalıdır.

Bütün bunlar, belki bazılarına çok güç bir çözüm yolu olarak nitelendirilebilir. Ancak, bir anlamda, demokrasi derneklerdir, örgütlü halktır. Biz komünistlerin bu konuda hiçbir çekincesi yoktur. Şimdiden bu anlayışı diyalektik bir ilişki içerisinde yaşama geçirme çabamızdır. Fransız Komünist Partisi, yalnızca bu derneklerin, kuruluşların görüşlerini almakla yetinmez; onlara öneriler de götürür. Ayrıca, bu kuruluşlara görüşleri, çözüm önerileri hakkında açıklamalar yapmak zorunluğunda olduğunu ka-

bulunur. Bu kuruluşlardan öğreneceği çok şey olduğunu ve bu kuruluşların da sözcülüğünü yüklenmek zorunda olduğunu bilir.

* Demokratik bir tartışma ortamından söz ediyoruz. "Sol Birlik" içerisinde bu nasıl gerçekleşmelidir?

* Önemli bir deneyim geçirdik. Kazanmak için birlik gerekir. Birlik içinse somut, açık bir program. Paris için açık, somut bir program oluşturduk ve bu program kazanımlarımızda rol oynadı. Bizlerin nihai zaferi kazanmamızı engelleyen, belki de, ortaklarımızın başlangıçta, seçmenlerin kendilerine daha önceki seçimlerde verdiklerinden daha fazla sandalye talep etmeleri oldu. Doğal olarak, bizler de "Değişim" in gerçek ve sürekli olmasının en iyi güvencesi olan Komünist Parti'ne düşen yere saygı gösterilmesi için mücadele etmek zorunda kaldık. Ortaklarımız, bu hakkımızı tanımak zorunda kaldılar. Ancak, ortak bir mücadelede çok önem taşıyan, aylarca zaman yitirdik. Çok yazık... Bu, belki de Sol'a çok pahalıya mal oldu. Ama, Sol için daha pahalıya gelebilecek bir olgu daha vardı. Eğer, Komünist Parti'si her ne pahasına birlik için açık olmayan bir program kabul etse idi, ya da kendisine düşen yeri bırakmaya yanaşsa idi, sanıyorum ama, belki de günlük, geçici bir ilerleme kaydedebilirdik yalnız, orta ve uzun dönemde mutlaka bir gerileme olurdu.



Her birlikte halkın mutluluğu için

"HALK SEKTÖRÜ" NÜN SAKINCALARI

Karadeniz Ereğli'de, ERDEMİR işçilerinin üye oldukları bir tüketim kooperatifi var: ER-KO. Kooperatif, üyelerine taksitli satışlar dışında, ulaşım hizmeti de sunuyor. ERDEMİR işvereni, fabrikada örgütlü Maden-İş ile yaptığı sözleşmede, işçi taşınacılığını ER-KO aracılığıyla yürütmeyi kabullemiş. Bunun için ER-KO'ya her yıl yaklaşık 3-4 milyon lira ödüyor. Halbuki, 8 bin ERDEMİR işçisinin herbirine yıllık parası ödeyecek olsa, bu, yaklaşık 7-8 milyon lirayı bulacak. Aradaki farkı ER-KO, işçileri belirli bir ücret karşılığında taşıyarak karşılıyor.

ER-KO yönetimi satış mağazasında da ilginç bir politika izliyor. Satıldığı giyim ve gıda maddelerinin fiyatları kentteki fiyatlardan pek farklı değil. Bazı durumlarda daha da yüksek. Yalnız, işçi gene de ER-KO'dan alışveriş etmek zorunda kalıyor, çünkü taksitli satışlar yoluyla biriktirdiği borçlar her ay işçilerin ücretinden belirli bir oranda kesiliyor. Geri kalan parayla bir ay geçinmenin zorluğu ve taksitli satış olanağı nedeniyle yeniden ER-KO'nun kapısını çalıyor.

LOKAVTKARARI ALAN "İŞÇİLER"

EK-KO yönetimi gene de zarar etmekte olduğunu ilere sürerek işçilerinin ücretlerini baskı altında tutmaya çalışıyor. Aslında, kooperatifi üyelerine her yıl temettü dağıtılması gerekiyor. 15 yıldır bir kuruş bile dağıtılmamış. Bu işleymde yönetimin payı büyük. Kendileri de işçi olan yöneticilerin işçilikle tekliflikleri bir işçi kooperatifini yönetiyor olmaları. Maden-İş üyeleri olmalarına karşın, aralarında "A grubu" işçi olanlar var. ERDEMİR'de yapılan toplu iş sözleşmelerinden yararlanıyorlar. Maden-İş, ERDEMİR'deki 2 bin işçisinin böyle sayılmalarına ve sözleşme dışı bırakılmalarına razı olmuş. Bir bakıma, özel sektörde memur çalıştırılmasına uydu-rulan kılıf.

Yöneticiler bu nitelikte olunca, ER-KO işçilerin örgütlü olduğu Sosyal-İş ile toplu iş sözleşmelerinde uyumsuzluğa düşülebiliyor. Ulaştırma kuruluştan Sosyal-İş'ce benimsenen kararları benimsenemeyebiliyor. Giderek, alınan grev kararına karşı lokavt kararı alınabiliyor. Hatta, görüşmeler sırasında işten işçi çıkarılabiliyor.

ER-KO'da 43 işçi çalışıyor. Daha önce Tez Büro-İş'in iki kez sözleşme imzalamadığı işyerinde, Sosyal-İş birinci dönem sözleşmesini 1975 yılı başında imzalamış. İleri düzeyde bir dizi ekonomik demokratik haklar kazanılmış. Örneğin asgari ücret düzenlemelerinde eskisi ile yeni arasındaki farkın bütün işçilerin ücretlerine yansıtılması sağlanmış. İşçi çıkarma sorunu çok sınırlı koşullara bağlanmış ve birçok sosyal haklar elde edilmiş.

ÇIKARLAR, ORTAK SINIF ÇIKARLARIDIR

İşveren, ikinci dönem sözleşme görüşmelerinde bu haklardan çoğunda geri alınmasını istediğini belirtmiş. Ayrıca, istenilen ücret zammı Maden-İş'in ERDEMİR den istediğinin aynı olmasına karşın, işveren bu konuda da uzlaşmaz bir tutum içinde. Fakat, ER-KO işçisi aradan geçen süre içinde işverenin niteliğini yakından kavramış ve mücadelelerinde kararlı. Nitekim, grev 8 Eylül akşamı saat 16:00'da, ERDEMİR'in gündüz vardiyası dağılırken başlatıldı.

ER-KO, işçili taşınacılığını bir yandan da taşınacılık şirketlerinden günlük 850 liraya otobüs de kiralanıyor. İşçiler, grevin başlaması ile birlikte bütün



ER-KO işçileri haklı mücadelelerinde zafere ulaşacak

otobüsleri oto park olarak kullanılan ve satış mağazası bitişindeki arsada topuyorlar ve oto park giriş ve çıkışını kapatarak grevin başarıya ulaşması için belli bir koşulu gerçekleştiriyorlar.

Öte yandan, yaklaşmakta olan Şeker Başmanı nedeniyle satış bölümündeki işler de oldukça yoğun ve yeni, büyük bir sipariş henüz mağazaya ulaşmış. İşveren, ERDEMİR'den belirli ödemler koparmayı umarak grevi pek ciddiye almıyor. ERDEMİR işçilerinin grev nedeniyle karşı karşıya bulunduğu durumla pek ilgili değil. İşçinin fabrikaya belli durumlarda 8 kilometre uzaktan geliyormuş, kendileri Maden-İş üyesi olan ER-KO yöneticilerini rahatsız etmiyor.

İşverenin bu umursamaz tutumu yanında ER-KO işçileri haklı davalarında ERDEMİR işçileri yanlarına kazanmak için elden gelen bütün çabayı gösteriyorlar. ERDEMİR işçisi, grev nedeniyle Sosyal-İş'in talep ettiği isteklerden haberdar oluyor. ER-KO'da birinci dönem sözleşmesi ile kazanılmış haklardan hâlâ birçoğuna ERDEMİR işçileri sahip değil. Ayrıca, grev yerini ziyaret eden işçiler ER-KO işçisinin kararlılığını görüyorlar ve aralarında konuşuyorlar. "Biz 8 bin işçi ile greve gitmekten 43 işçinin yürüttüğü mücadele örnek olmalı..."

GENİŞLETİLEN KAZANIMLAR

İşveren planları bozulmuştur. Oyun geri tepmektedir. Grev, giderek Ereğli'de istenilmeyen bir dayanışma ve mücadele azmi yerleşmiştir. Umursamaz tutum yerini panğe bırakmaya başlar. Sonunda, grevin başlamasından 3,5 gün sonra işçinin isteklerini kabul etmeye hazır. Ertesi gün olan Pazartesi sabahı işçinin taşınması ivedi bir sorun olarak önlerinde bulunmaktadır.

Yapılan sözleşmeyle, kazanılan haklar daha da genişletilmiş oldu. İşçiler 1,450-1,900 lira arasında aylık ücret zammı elde ettiler. Ayrıca, asgari ücret düzenlemesi durumunda farkın bütün işçilerin ücretlerine yansıtılması, geçen sözleşmeden süren bir hak olarak, korundu. İş aktileri üshedilen 13 işçi, Pazartesi sabahı işbaşı yaptılar. Böyle bir işlem yapılmış gibi çalışmalarını sürdürmektedirler. Oluşturulan yeni disiplin kuruluunda hepsi de işçiler tarafından seçilen beş üye var ve bundan sonra işçi ancak disiplin kurulu kararı ile çıkartılabilecek.

Bu ve benzeri kazanımlar, Pazartesi sabahı yeniden işlerine ER-KO araçları ile gitme olanağına kavuşan ERDEMİR işçilerinin sürmekte olan mücadelesine ışık tutacak. Bilindiği gibi ERDEMİR'de alınan grev kararını hükümet tarafından ikinci kez 60 gün durduruldu. ERDEMİR işçisi bu sürenin dolmasını bekliyor.

ER-KO grevinin bütün bu anlatılanlar yanında başka bir yararı daha oldu. O da, işçilerin küçük tasarrufları ile işsahibi olmaları fikrine dayanan "halk sektörü" kavramının ne denli sakıncalı bir işlev gördüğü işçilerin, her ne kadar küçük paylarla bile olsa bir işletmede ortak olmaları onların, sınıflarından yabancılaşmalarını kendi sınıflarının üyelerine karşı alınan bir lokavt kararının altına imza atabilmelerine kadar götürüyor.

Her ne olursa olsun, kazanan kooperatifi üyeleri de olmuyor. 15 yıldır her hangi bir yarar sağlayamadıkları gibi, işe gidip gelmelerinin belirli bir yükünü gene kendileri üstleniyorlar. "Taksitli

satış" kandırması çerçevesinde daha pahalı alışverişe itiliyorlar. Aradaki fark bir biçimde döniş sermayenin cebine giriyor. Bu örneğin somutunda, ERDEMİR'in parasal çıkarlarını hesaplamak zor değil. En önemlisi, sınıf bilincinin törpülenmesinde "ortak" bile olsa mülk edinme mekanizmasının üstlendiği işlev ortada.

Bütün bunlara karşın, mücadelenin sınırları yok. Bilinçli ve kararlı mücadele her zaman doğrular buluyor. Bunun da ötesinde, bu örnekte olduğu gibi ilk başta akla gelmeyen birçok diğer yararlar da sağlıyor... Karadeniz Ereğli emekçileri ER-KO zaferinden aldıkları güvenle ERDEMİR sözleşmesini bekliyorlar.

İkili sömürü



• HEM DOĞAYI KİRLİYORLAR HEM DE "AEROSOL" DENİLEN TEMİZLEYİCİLERİ PİYASAYA SÜRÜP MİLYARLAR KAZANIYORLAR

• ULUSLARARASI TEKELLERİN ÇEVRE KİRLİLİĞİNE KARŞI ÇIKARDIKLARI AEROSOLLARIN HAVADAKİ OZON TABAKASININ TAHRİP ETTİĞİ BİRLEŞMİŞ MİLLETLER UZMANLARI TARAFINDAN SAPTANDI.

Kapitalizmin sorumsuzca kirlettiği, yaşanmaz hale getirdiği doğanın temizlenmesi için piyasaya çıkarılan bazı temizlik maddelerinin hem doğayı daha da zehirlediği hem de bu temizlik maddeleri aracılığı ile insanların yoğun bir biçimde sömürüldüğü açıklandı. Birleşmiş Milletler uzmanlarının yaptıkları araştırmalara göre "Aerosol" denilen temizleyici maddelerin içinde bulunan "Fulorakarbon 11 ve 12" maddelerinin nefes aldığımız havanın içinde bulunması ve yaşamamız açısından önem taşıyan "ozon" tabakalarını deldiği anlaşıldı.

Uluslararası tekeller tarafından çeşitli kirlenmeler ve kokuyla karşı çıkarılan aerosollar günümüzde binlerce çeşit var. Özellikle Batıda bu sayede bir avuç şirketin kârlarına kâr kattıkları biliniyor. Günümüzde çevre kirliliğine karşı uluslararası tekeller tarafından "Bomba" olarak nitelendirilen ve yoğun olarak reklamları yapılan aerosollar büyük bir alışkanlık haline geldi.

İşte kapitalizmin gerçek yüzü bu. Hava kirliliğine karşı diye piyasaya çıkarılan kimyasal maddeler havayı daha da kirletiyor. Üstelik uluslararası tekeller bunu bir sömürü aracı olarak kullanıyor.

«RAKAMLARLA BÜYÜK TÜRKİYE»

Kadir GÖREN

MANTIKSIZLIĞI

Basın mesleği Türkiye'deki çalışma alanları arasında inşaat işçiliğinden sonra en güvensiz işlerden biridir. Basın emekçileri kendileri ile ilgili bir yığın yasa hükmü olduğu halde gazete patronlarının keyifleri na zaman isterse çalıştıkları gazetelerden kapıdışı edilebilirler. Gazeteciliğin diğer işkollarından farklı bir iş olduğu ve basında çalışanların daha değişik bir statüye bağlı olması gerektiği yolundaki öneriler ise yıllar yılı gözardı edilir.

Babali'de her yıl sonunda basın emekçilerinin yürekleri hoplar. Çünkü yıl sonlarında gazeteler hesaplarını çıkarırlar ve kâr oranlarını saptarlar. Buna göre eğer kârın umduklarından azsa çok sayıda gazeteci patronların kâr oranlarını yükseltmekle amacıyla işten atılır. Kesinlikle hiçbir güvenliği olmayan basın mesleği içinde en kötü üne sahip olan gazete ise Günaydın'dır.

Günaydın gazetesi Türkiye'nin 100 büyük firması arasında yer almasına ve yıllık - görünün - kârın milyonlarca liry bulmasına rağmen her yıl gazetesine yük oluyor gerekçesiyle bir çok basın emekçisinin işine son vermesi adet haline gelmiştir. Futürsuzluğun bu ölçüye varmasına tanınmış toplantılara "Basın kuruluşları" olarak katılmaktan öte bir iş yapmayan Gazeteciler Cemiyeti ile Gazeteciler Sendikasının bu sorunlara karşı gösterdiği ilgisizlik de bir ölçüde neden olmaktadır. Meydanı boş bulan patron istediği emanetlediği zaman işinden çıkartabilmektedir. Bunun son örneği Günaydın Grubuna bağlı olarak çıkan ve Web Ofset Grubunun en fazla kâr eden yayı organlarından biri olan Saklambaç Gazetesi, emanatlarının yazı işleri müdürü dahil - bir kişi hariç - tümüyle işten çıkartılması olmuştur. Patron Haldun Sıkmavi bu toplu tas-



RAKAMLARLA

BÜYÜK TÜRKİYE

Dünyada besin maddesi ithal etmeyen 7 ülkeden biriyiz

► Türkiye, etini, sütünü, yağın, peynirini, meyvesini, sebzesini kendi üretiyor. Artan nüfusun besin ihtiyaçlarını fazlasıyla karşılayacak potansiyel esah-

fiyeye karşı gerekçeler olarak " gazete masraflı çıkıyordu" demekle yetinmiştir. Masraflı çıkıyor denilen Saklambaç'ın ise günlük net 180 bin dolaylanda tıraji olduğu bilinmektedir.

RAKAMLARLA BÜYÜK TÜRKİYE REZİLLİĞİ

Kendi içinde böyle bir gazete olan ve Babali'de güvensizliğin simgesi haline gelen Günaydın son günlerde birden bir Demirel ağzı ve mantığı ile bazı sayıları çarpıtarak ve geleceğe ait son derece iyimser hesaplarla demagoji yaparak Türkiye'nin "güllük gülistanlık bir ülke olduğu" propagandasını yapmaya başlamıştır.

Uzun bir süre sayılarından "Türkiye'nin ekonomik bakımdan ne kadar kötü

bir durumda olduğu", "iflasın eşliğinde olduğu" yolunda haber, yorum ve yazılar eksik olmayan Günaydın Gazetesi birden bir gerçekleri görmüş, ve Türkiye'nin aslında batmadığını, çok zengin bir ülke olduğunu ve bu "Türkiye batıyor" söylentilerinin yabancılara tarafından kasten çıkartıldığını ileri sürmüş "bilmediğimiz zenginliklerimizi" ballandıra ballandıra anlatmaya başlamıştır.

Akıllara durgunluk veren "Büyük Türkiye" tefrikasında Türkiye'nin besin ithal etmeyen tek Avrupa ülkesi olduğundan tutun da ormanlarımızın 25 milyar kağıt fabrikasını işletecek kadar zengin olduğuna ilişkin oldukça eğlendirici bilgiler verilmektedir. Bu bilgileri okuyan vatandaşlar ise özellikle son zamanlar nedeniyle bozulan morallerini biraz olsun düzeltebilmekte, dünyaya daha bir iyimser bakabilmektedirler! Zaten

Günaydın patronunun gazetecilikteki temel ilkesi "iyimser gazete, güler yüzlü gazete" hazırlamaya dayanmaktadır. Bu nedenle dünyayı ve Türkiye'yi Yeniköy'deki muhtemem köşkünden ve boğazın en büyük teknesi olarak övündüğü lüks yatından görmetedir. Ne tüpüz kuyruğuna girip satlarcere vatandaşlarla birlikte beklemekte, ne de elinde file pazar dolaşmaktadır.

Kuşkusuz Günaydın Gazetesinin "Büyük Türkiye" tefrikası bir bakıma "iyimser" ve "gerçekçi" bir yaklaşımda yola çıkmıştır. Teknik düzeyde bu tefrikayı hazırlayan temel amacı belki de Türkiye'nin kaynaklarını ve olanaklarını sergileyip yıllar yılı bu kaynaklardan iş başına gelen kötü yönetimler ve kapkaççı düzen nedeniyle yararlanılmadığını ortaya koymaktır. Ama bu muhtemem iyiniyet çarpıtılıp Demirel mantığına dönüştürülme gecikilmemiştir. Türkiye'nin enerji potansiyelini anlatıp şimdiye kadar bu enerji potansiyelinden petrol tekelcilerinin Türkiye'deki temsilcileri yüzünden yararlanılmadığını ve Türkiye'nin bu nedenle yılda 1.5 milyar dolar petrol ithal etmek zorunda kaldığı söylenmemiştir. Yine örneğin Türkiye'nin bir çok besinin ham ya da ar maddesini ithal eden bir ülke olduğu unutulup Avrupa'nın besin maddesi ithal etmeyen tek ülkesi olduğu yutturmacası kitlelere iletilmiştir!

Türkiye'nin doğal kaynaklarının haktan yana bir yaklaşımla ve halk için kullanılmamasının sorumluluğu birey olarak politikacıların çok tümüyle düzendedir. Bu dışa bağımlı soygun düzeni yalnızca insanları değil doğayı da alabilirdiğince sömürmekte zenginliklerimizi har vurup harman savurmaktadır. Bu nedenle bilinçli çarpıtmalar bir yana kaynaklarımızın sayılıp dökülmesi kendi başına yeterli ve iyi niyetli bir yaklaşım değildir. Önemli olan bu kaynakların halk yararına kullanılmasının yollarını göstermektir. Yarım milyon traja olan bir gazeteden okuyucuların bunla beklemektir. Yoksa onbeş yıl önce Türkiye'nin ulaşması olası bir durum tanınmasını değil.

«marmara çevre günü» kutlandı

Marmara Belediyeler Birliğine bağlı İstanbul, İzmit, Çanakkale, Kartal, Bayrampaşa, Maltepe, Marmara Adası Belediyeleri kendi merkezlerindeki bazı önemli caddeleri trafiğe kapatıp Marmara Çevre Gününü kutladılar.

Dünya kapitalizminin "uygarlık" adında büyük bir başıbozukluk içinde sömürdüğü ve yaşanmaz hale getirdiği doğanın kurtarılması için birçok girişimlerde bulunuluyor. Birleşmiş Milletler'in öncülüğünde geliştirilen bu çabalar arasında da var. Son iki yıldır Birleşmiş Milletler tarafından kutlanan çevre gününde, halkı çevre sorunlarına karşı daha duyarlı hale getirmek, insanı ve sağlıklı bir çevre oluşumuna katkıda bulunmak amacıyla değişik ve ilginç uygulamalar düzenlenmektedir. Çeşitli kentler, önemli merkezlerinin bir bölümünü trafikten arındırarak sadece yayalara açmakta, törenler ve şenlikler, yürüyerek, bisikletle ve otobüsle işe gitme eylemleri düzenlenmektedir, radyo, TV ve basın özel yayınlar yapmaktadır. Örneğin Tokyo'da geçen yıl kutlanan "Otomobil kullanmama" gününde Başta Belediye Başkanı ve diğer yetkililer işlerine yayan, bisikletle ya da otobüsle gidip gelmişlerdi.

İzmit Belediyesi de geçen yıl Dünya Çevre Sorunları gününe katılarak Türkiye'deki ilk uygulamayı başarıyla gerçekleştirmiş ve bir gün boyunca trafiğe kapatılan bir ana caddede üzerinde hak özgülere doluşmuş ve eğlenmiştir.

Marmara ve Boğazlar Belediyeler Birliğinin öncülüğünde düzenlenen ve her yıl ayrı bir çevre sorununu vurgulayacak

olan "Marmara Çevre Günü", bu yıl bölgede "Trafikten arındırma" yoluyla kutlandı. Geçtiğimiz hafta Cumartesi günü Birliği bağlı İstanbul, İzmit, Çanakkale, Kartal, Maltepe, Bayrampaşa ve Marmara Adasında önemli bazı alışveriş merkezleri bir gün boyunca trafiğe kapatılarak yayalara açıldı. Ayrıca trafikten arındırılmış bu merkezlerde sergiler açıldı, folklor gösterileri düzenlendi. Böylece halk tam anlamıyla trafik gürültüsünden, tehlikeden, pis havadan ve tozdan uzak bir gün geçirerek gönül rahatlığı içinde alışverişini yaptı, dolaştı. Bu "Çevre Günü" uygulamalarını Birleşmiş Milletler Teşkilatı gözlemci olarak izledi.

Kapitalizmin yaşanmaz hale getirdiği kentlerde oturan emekçi halkın trafik, kirlilik, hava, göç gibi acil sorunları tüm dünyada giderek büyük boyutlara ulaşıyor. Fabrikaların insafsızca kirlilikleri doğa, hayatı yaşanmaz hale getiriyor. Kentlerde emekçi halkın nefes alabileceği, özgürce gezebileceği yerlerin alanı giderek azalıyor. Otomotiv tekelcileri, tüketimi teşvik ederek kentlerdeki otomobil sayısını ve bu nedenle de çevre kirliliğini artırmasınaya ayıyorlar. Başlıbozuk, plansız gidip bir türlü "dur" denilmiyor.

Arada sırada doğanın yağmalanmasından ve kirlenmesinden başsorumlu olan sermayedarların çetenlik dişi "Çev-



Kapitalizmin insanlığı mahkum ettiği ortam

re sağlığı" çağrıları ortaya atılıyor. Fakat bu çağrılar gerçek dışı olduğundan sonuç olarak çevre kirlenmesi konusunda ve kentlerde oturan halkın sağlıklı ve mutlu yaşayabilmesi için somut hiçbir şey yapılamıyor. Fabrikalar kentlere doğayı kirliletmeye, bütün zenginlikleri yok etmeye devam ediyorlar.

Birleşmiş Milletlerin, dünya halklarının çevre kirliliği üzerine dikkatlerini çekebilmek amacıyla uyguladığı "Dünya çevre günü" kuşkusuz iyi niyetli ve yararlı bir çabadır. Fakat unutmamak gerekir ki kapitalist düzenin neden olduğu çevre kirliliği sorunu tek başına bu tür

şenliklerle ölenemez. Doğanın dengeli kullanılması ve çevrenin korunması ancak kapitalist düzenin başıbozukluklarının sona ermesi ile sağlanabilir. Buna en güzel örnek sosyalist ülkelerdir. Sosyalist ülkelerde doğa ve çevre kirlenmesi diye bir sorunun olmadığı herkes bildirmektedir. Doğanın kirlenmesi ve sömürülmesi kapitalist sistemin doğal bir sonucudur. Kâr edilebilir için doğadan ucuza yararlanmak gerekir. Bu nedenle kâr esasına dayalı bu sistem değişmediği çentlerde yaşayan emekçi halkın sorunları köklü bir çözüme kavuşamayacaktır.

Kitlelerin kültürü

Payo GRANDONA

Şili'de demokrasiyi yeniden kurmanın mücadelesi farklı cephelerde sürmektedir. Mücadele en belirgin olarak kültür alanında verilmektedir. Bu alanda kitle eylemleri olağanüstü bir noktaya ulaşmıştır. Binlerce işçi ve köylü bu yolla faşist ideolojiye karşı direnmekte ve buna karşılık toplanma, örgütlenme, halk şarklarını söyleme ve sanat ve kültürün birçok alanında yaratıcılığını sürdürme hakkını günlük pratikte savunmaktadır.

Bugün kültür, barış ve özgürlüğün olmadığı, faşizmin yıkılmak ve ortadan kaldırılamadığı bir ülkede olduğu bir insanca yaşama özlemlerini ifade eden büyük bir kitleyi birleştirmektedir. Böylece binlerce insan faşizmin ideolojik etkisinden kurtulup anti-faşist mücadeleye katılmaktadır. Halkımızın demokratik güçleri yüzlerce büyük, küçük kültürel ve sanatsal olayı geliştirmeye yönelmektedir. Böylece bu güçler, Pinochet dikta-

törlüğüne karşı açık mücadelede olanaklarını genişleten yeni demokratik alanlar açıyorlar.

OLAGANLAŞMIŞ BASKILAR

13 Ocak 1977'de Santiago'daki Galeria Paulina'da bir bomba patladı. Profesyonel ressamların yüzlerce tablosu yandı, tiyatro, müzik ve heykeltıraşlığın öğretildiği Atölye 666 yıkıldı, ve rengarenk halıların sergilendiği yerler yandı. Aynı galeri İsa'nın doğuşuyla ilgili birçok eseri de sergiliyordu. Aynı yılın Şubat ayında Santiago'nun Providencia semtindeki La Feria tiyatrosu kapatıldı. Burada Nicanor Parra'nın "Hojas de Parra" (Asma Yaprakları) oynanıyordu. Tiyatro, yangın alarmı çalışmadığı bir zamanda kimlikleri tespit edilemeyen kimseler tarafından yakıldı.

Aralık 1976'da, Santiago Başpiskoposluğu, merkezi bir tiyatrodaki büyük bir kültürel olayı kutlamak hazırlıkları içindeydi. Katılacak her kişi Şili'li bir çocuğu sevindirecek bir Noel hediyesiyle beraber giriş ücretini ödeyecekti. Kutlama sırasında, amatör ve profesyonel folklorcular, şairler müzik toplulukları ve artistler gösteri yapacaklardı.

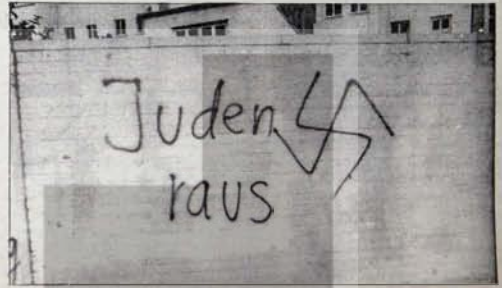
Kutlama başlamadan birkaç dakika önce gizli polis ajanları gösterinin ertelendiğini bildirdiler. Organizatörlerin tepkisi üzerine gösterinin iki saatten fazla sürmemesi yolunda bir anlaşmaya varıldı.

13 Aralık 1976'da profesör Fernando Ortiz ajanlar tarafından tutuklandı. Genç bir aydın ve sanatçı grubu gazeteler aracılığıyla profesörün bulunduğu yerin açıklanmasını isteyen bir bildiri yayınladılar. Hükümet, ortadan kaybolan diğer 2500 kişi için yaptığı gibi profesörün yerini bilmediğini açıkladı.

Bütün bu olaylar, bütün dünyada bilinen ve çeşitli uluslararası kuruluşun açıklamalarını doğrulamaktadır: Şili'deki faşist diktatörlük altında kültürel baskılar olağan bir durumu yansıtmaktadır.

Bütün bu haberler, Şili halkının büyük bir bölümünü Pinochet Cuntasına karşı direnişe götüren kültürel bir kaynaşmaya tanıklık ediyor. Başlangıçta arkasındaki diktatörlüğe karşı direnişe çağırılan yazılar bulunan kültürel faaliyetlere giriş biletleri geçersiz ilan edilerek yasaklandı. Aynı şekilde koltuklardaki antitüntacı yazıları silmeyen otobüs sahipleri de cezalandırıldı. Nihayet her türden özel veya toplumsal kültürel faaliyet için önceden izin alınması gerektiği açıklandı.

Darbenin yapıldığı gün Cunta tarafından katledilen Victor Jara'nın ismi birçok ülke kültürünün malı oldu. Pablo Neruda hakkında dünyanın her tarafın-



almanya'da faşizmin borusunu kimler öttürüyor

Son haftalarda kapitalist Avrupa ülkelerinde başlayan Hitler'in anısını canlandırma kampanyası, dikkatlerin bu ülkelerdeki küçük neo-faşist, neo-nazi örgütler üzerinde toplanmasına neden oldu. Bu durumda kapitalist Avrupa'daki faşist tehlikenin dayandığı daha köklü temeller üzerinde durmak gerekiyor. Federal Almanya'daki sağcı muhalefet cephesi CDU-CSU (Hristiyan Demokratik Birlik-Hristiyan Sosyal Birlik)'nin liderlerinden Franz Josef Strauss'un gayriresmi olarak yaptığı ileri sürülen bir açıklama, faşist tehlikenin gerçek boyutlarının gözlenmesinde önemli bir adım olarak değerlendiriliyor.

Biri bütün Federal Almanya'da diğeri ise Bavarya gibi belli bölgelerde örgütlenmiş olan iki partiden ikincisinin lideri olan Strauss, ülkedeki aşırı gerici, intikamcı güçlerin lideri olarak kendisini göstermiş bulunuyor. Federal Alman tekelci sermayesi, Strauss'un küçük CSU partisini, Helmut Kohl'ün liderliğindeki CSU'yu geçirende en gerici konumlara çekilebilmek için destekliyor. Strauss'un son olarak, "muhalefetin bugünkü baş hedefinin yine muhalefet olduğu" yolundaki son açıklaması, Parti'nin 1980 seçimlerindeki stratejisini sırtlamak üzere sürdürülen çalışmalarını etkilemek üzere atılmış bir adım olarak değerlendiriliyor.

CSU yönetimi bir süredir "büyük kardeşin" yerini alma kampanyasını başlatmış bulunuyor. Ülkenin çeşitli bölgelerinde CSU'nun inisiyatifli düzenlenen kamuoyu yoklamalarında, F. Strauss'un CDU lideri Kohl'ün geride bıraktığı haberleri yayılıyor. Bu haberler Batı Alman tekelci sermayesinin büyük basın organları tarafından yaygınlaştırılıyor. Bu gelişmeler, sağcı muhalefet cephesinin 1980 seçimlerindeki politikasını hazırlamak için oluşturulan Strateji Komisyonu'ndaki çekışmenin ileri boyutlara ulaştığını ve intikamcı güçlerin CSU'dan yana tavır aldığını gösteriyor.

Batı Avrupa'nın ilericici güçleri, günümüzde faşist tehlikenin, küçük faşist partilerin ve örgütlerin ötesinde geleneksel sağcı burjuva partilerinin içinde yuvalandığını ve yayıldığını dikkate alarak faşist tehlikeye karşı mücadelelerini sürdürmek zorundadırlar. Batı Avrupa sosyal demokrasisi, sağcı burjuva partilerinin güçlenmesine destek olan uygulamalarını sürdürdükçe faşist tehlikenin yeni mevziler kazanmasını sorumluluğunu taşıyacaktır. Bu gerçek, Batı Avrupa sosyal demokrat partilerinin politikasından kökten gözden geçirilmesinin zamanının geldiğini açıkça göstermektedir.



Pinochet'yi korkutuyor

da konferanslar verildi.

Şiirillerin yaşadığı her ülkede sanat, müzik, tiyatro, şiir ve resim alanında yeni gruplar oluştu. Sanatçılar antifaşist mücadelede dayanışmayı güçlendiren meslekdaşlarıyla işbirliği içinde çalışıyorlar.

KÜLTÜRÜN SAVUNULMASI

Şili dışındaki tüm faaliyetler arasında en önemli Paris'te bulunan Şili Kültürünü Savunma Merkezinin gelişimidir. Orada, antifaşist mücadele doğrultusunda ki tüm sanatçılar bulunur ve işbirliği yaparlar. Şiirinde bulunan bu sanatçıların amacı, halkın mücadelesiyle uyumlu olarak, yarımcı etkinliklerini sürdürerek ülke içinde sürdürülen çok yönlü çalışmaya desteklemek.

Kültürün savunulması toplama kamplarının içinde bile başlamıştır. Bu eser, ileride, direnişin ilk zamanlarından beri varolan cesaretin sembolü olacaktır. Chacabuco'da, Luis Alberto Corvalan adına bir şiir yazıldı. Sonradan bu şiir plak yapıldı ve Avrupa'da yayın olarak çıktı.

Aynı kampa, Angel Parra, "San Juan'a göre Ofke" yi kompozde etti. Bu şiir gizli olarak yazıldı ve daha sonra ülke dışında yayınlandı. Yüzlerce şiir ve hikaye çeşitli kitaplar yayınlandı. Bunlar, çeşitli kamplardaki tutukuların umudunu ve yoldaşça birliğini anlatmaktadır. Ritogue, Puchuncavi ve Tres Alamos'ta her cuma sanatsal gösteriler düzenlenir.

Allende hükümetinin yüksek düzeydeki görevlileri ile birlikte tutuklanın Miguel Lawner, Ritogue'taki yaşamın ve 1975 Martında gerçekleştirilen Şarkı Festivalinin izlenimlerini resimledi. Ritogue'ta önceden yapılan gösteriden tutukular ve gardiyanların önündü oldu. Tutukular ailelerini, yapıldıkları küçük zenaat işleriyle geçindiriyorlar.

Şiirler henüz yenilmediklerini ve antifaşist ve işçi hareketinin gücünün faşist gücün daha isten olduğunu göstermek için eldeki her olanağı kullanıyorlar. Parmaklıkların arkasında da şiir söylüyorlar, yaratıyorlar ve güüyorlar. Bütün Şilide, hiçbir diktatörlüğün, hiçbir bombanın, hiçbir gizli polisin halkın elinde alınamayacağı bir heyecan, bilinç ve yaradıcılık oluşmaktadır.

OLKE İÇİNDE SANATSAL YARATICILIK

Şiirillerin ortak hareket etmek için, faaliyetin bu-lunmadığı bir ülkeyi anlatmakta kullanılan bir dili oluşturmak için acmayı başararak olağanüstü yollar dikkat çekicidir. Yasal olanı, yasal sınırların zorlayarak yasal olanı arayan ve gerçekten de yasal olmayan olanaklar vardır. Bütün bu arayışların ortak bir noktası vardır: Yaşanan gerçekliği ifade etmek isteyen bir halkın ve sanatçıların birleşikliği.

Bu spontane kültürün ön saflarında diktatörlük tarafından yasaklanmış kuruluşların günlük yasa dışı gazeteleri bulunmaktadır.

Sürekliliği, dağıtımı, haber vermekteki sorumluluğu, Cunta'nın işçi hareketini ve Şili sol hareketini ortadan kaldırma gücünün yemediğini gösterir. Bu gazeteler yeraltı ağlarının örgütlenip yayınlanmasında ve politik çalışmanın yoğunlaşmasında temelini oluştururlar. Pasif bir kitle olan okuyucuları, zamanla zorunlu olarak her başarıyı ve eylemlerini gazetyeye ulaştırıyorlar, kendi deneyimleri değerlendirebilir ve Cunta'nın propagandasından çeşitli biçimlerde kurtulurlar. Bu tür gazete, bütün ve dokümanlar Santiago'da bir ay içinde iki-yüz binden fazla insana ulaştı.

Kitlelere deha az ulaşan "Umbral" (Bağlanmaz) (yasa dışı sanat ve edebiyat dergisi) gibi bir yayın günlük gazetelerden farklı olarak hiçbir partiye bağlı olmayıp "Demokratik Eğitim Merkezi" nin organıdır. Aynı şekilde yasadışı olan

"Yeni Demokrasi Yayınları" ülke içinde yazılmış kitapları yayınlamaktadır. Bugüne kadar iki kitap yayınladı: Biri Halk Birliğinin özetleştirisi, diğeri ise bir şiir kitabıdır.

Şili direnişinin bir kitle direnişi olduğu ve ülkenin özellikle kilise veya sendikaların, yöneticilerce yasaklanan arayışlarıyla çalkalanmakta olduğu unutulmamalıdır.

Şarkı festivalleri, üniversitelerde konferanslar yapılmakta, yerel dergiler çıkarılmakta, şiir ve resim atölyeleri varlığını korumakta, folklor ve sanat gösterileri yapılmakta, amatör ve profesyonel tiyatroyun sahnelenmekte, çüretli kitaplar yazılmaktadır. Sportif veya kültürel faaliyetlerle birleşme ve örgütlenme duygusu, halkın serbestçe hareket etme, toplanma ve düşüncelerini söyleyebilme yasal hakkını kullanmasının bir biçimidir. Bu gösteriler kitlesel karakterde oldukları için yasaklanmamaktadır. Bu gösterilere yapılan baskılar-bombalar, yasaklamalar, ürkütme-halkın şarkı söyleyip resim yapmasının askerlerin hoşuna gitmediğini gösteriyor. Fakat buna rağmen hoşnutsuzluklarını açıkça belli edemiyorlar.

Bu eser herkesin anladığı fakat ifade edemediği yeni bir lisan yaratıyor. Bu lisan arınıyor, basitleşiyor ve kelimelerin mücadeleci olduklarını kaybetmemeleri için küçünlüyor. Bunun yanında diktatörlük dili köreltmeye çalışıyor.

OLKE DIŞINDAKİ DİRENİŞ

Profesyonel sanatçıların ülke dışına göç etmeleri için baskı yoğunudur. Çünkü yaratmak, bu bunalımcı baskıya karşı mücadelede bir araçtır: hikayeler, şiirler, resimler ve şarkılar ülke dışında da yayılmaktadır. Şilide kalabilenler için dışarıdan yardımlar gelmektedir.

Tabii ki sanatçıların gösterilere katılması beraberinde birtakım riskler ve zorluklar getirmektedir. Resam Guillermo Nunez'in 1975'te Santiago'daki Fransız Kültür Merkezindeki sergisinin açılışından 12 saat sonra sergi kapatıldı, sanatçı tutuklandı ve ülkeden sürüldü. Oyun yazarı Oscar Castro'nun, oyunda, (Kasım 1974) oyunun üyelerinden kaptan, gemi batarken yaptığı bir konuşmada daha güzel günleri olan gelemini belirtti ve Salvador Allende'nin unutulmaz olduğunu söylediği için, yazar iki yılını toplama kamplarında geçirdi.

Ulusal kültür ülke dışına yayılıyor ve kurulmak istenen demokratik bir ülkeyi dile getiriyor. Şarkı alanında birçok yeni grup ülke dışına yayıldı. Oulipayan, infillimiani, Tiemponevi ve yeni oluşan grupların çalışmaları tüm kitalara yayıldı. Bunların çalışmaları Cunta tarafından bilinmemekte ve aynı zamanda onlara baskı yapılmaktadır. Fakat antifaşist güçlerin onları her yeni gösterisini ve girişimini selamlamaktadır.

Chacabuco toplama kampında kalan Angel Parra gibi yorumcular birçok ülkeye gitmektedirler. Aynı gibi ablası Isabel Parra, Osvaldo Rodriguez, Patricia Castillo ve Payo Grondana ile yapılmaktadır. Hepsi uluslararası dayanışmaya sağlanmışlar ve Şili kültürünü geliştirmeye amaçlayan plaklar yapmaktadırlar. Diğer bir kompozitor Particio Manns, diğer yönetici ve sanatçılar gibi faşizme karşı mücadele ettiği için vatandaşlıktan atıldı. Şiirli ressamlar Venedik, Rotterdam ve Le Havre duvarlarını donatıyorlar. Miguel Littin ve Patricio Guzmanın filimleri takdir topluyor. Antonio Skarmeta, Hernan Valdes, Waldo Rojas, Fernando Alegria, Gonzalo Rojas, Sergio Macias, Ariel Dorfman çeşitli dillerde edebi eserler yayınıyorlar. Polio Delana maksika hikayelerinin ulusal ödülünü kazandı. Omar Lara, Küba'nın Casa De las Americas ödülünü kazandı. Jorge Diaz, İspanya tyatrosunun en büyük ödülünü kazandı. Duvalchelle'ler aynı başarıyı Karakas'ta, ve Sievekin Kosta Rika'da elde etti. Matta, Antunez, Sotelo ve diğer birçok ressam ortak resim sergileri açıyorlar.

eloy diego

voces fundacionales I



USGB, Silahsızlanmadan Yana Somut Önlemler İstedi

Sosyal demokrat eğilimli gençlik kuruluşlarını biraraya getiren Uluslararası Sosyalist Gençlik Birliği'nin 12. Kongresi Eylül ayının başında Stuttgart'ta toplandı. 40 ülkeden 200 kadar delegenin katıldığı Kongre, silahsızlanma yolunda pratik adımlar atılması istedi ve Sosyal Demokrat hükümetleri "silahsızlanma konusunda sürdürülen görüşmelere somut önerilerle katkıda bulunmaya" çağırıldı.

Kongre'de alınan en önemli kararlardan biri de Birlik'in ABD'deki üyesinin Birlik'ten çıkarılmasıydı. Karar ezici bir çoğunlukla alındı. Bu ihraç kararı, örgütün uzun geçmiş boyunca alınan ilk ihraç kararıydı. İhraç kararının gerekçesi Kongre'de Birlik Yürütme Kurulu'nun sözcüsü tarafından şöyle açıklandı: ABD'nin Şili'nin yasal devlet başkanı Salvador Allende'nin devrilmesinde oynadığı rolü desteklemiş olmak ve ABD'nin Vietnam politikasını yeterince eleştirmemek. Yürütme Kurulu sözcüsü, genç Amerikan sosyalistlerinin kendi görüşlerini ABD'nin büyük iş çevrelerinin çıkarlarına feda ettiklerini sözlerine ekledi.

Uluslararası Sosyalist Gençlik Birliği'nin son Kongresi ve Kongre'de alınan kararlar, sosyal demokrat hareketteki karşıt eğilimlerin mücadelesinin yeni bir göstergesi olmuştur. Kapitalist ülkelerdeki sosyal demokrat hareketi destekleyen emekçi ve genç kitlelere, örgütlerinin kendisimf çıkarlarını ve dünya barışı yolunda tutarlı bir konum alması isteğini giderek daha yüksek bir sesle dile getirmektedirler. Bu, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının ve genç anti-emperyalist, anti-tekelci toplum kesimlerinin birliğini sağlanması yolunda olumlu bir gelişmedir. Sosyal demokrasyi destekleyen kitlelerin uluslararası düzeyde emperyalizme ve tekellerin egemenliğine karşı sürdürülen mücadelede yerlerini almaları, birçok kapitalist ülkelerde köklü toplumsal dönüşümlerin gerçekleştirilmesi için kaçınılmaz bir adımdır. Bu konuda, nesillerinin günümüzdeki ivedi ve vazgeçilmez çıkarlarının bilincine varan genç sosyal demokratlara ve onların örgütlerine büyük görevler düşmektedir. Uluslararası bilimsel sosyalist hareket, ilerici genç sosyal demokratların örgütlerinin tutarlı sınıflar bir konum alması için sürdürdüğüleri çabaları bütün gücüyle desteklemektedir.

6

.. Nazım'ın gazetelere karşı insan dışı bir tutkusu vardı. Günü her zaman gazeteye başlardı. Yeni bir gazeteyi eline alırken, dört ya da altı gözü değil de, ancak iki gözü olduğuna üzüldü. Nazım hiçbir zaman hiç kimseyi kızıkmazdı, ama Sverdlovsk'lu bir kadının parmaklarının ucuya okumak gibi mutlu bir özelliği olduğunu öğrenince onu kıskandı.

GAZETE TUTKUSU

Moskova'da bu tutku, gazetelere abone olunarak en basit ve doğal biçimde çözüldü. Dış ülkelerdeyse Nazım gazete satıcılarına bağımlı olur, bu yüzden de yurt dışındaki sabahları her zaman kötü başlardı. Şafak sökerken uyanır, giyinip somurtkan ve hırçın sokağa çıkardı gazete almak için. Çabuk dönerdi. Soyunarak yine yatağa girer, kocaman gözlüklerini burnuna takar, mürekkep kokan sayfaları çevirir ve başlardı satırları gözden geçirmeye. Ressam Avni Arbaş, Nazım'ı bir kez böyle bir anında görmüş ve resmini yapmıştır. Nazım günün ana haberini yakalamaya çalışırdı. Ona göre, bu mutlaka iyi bir haber olmalıydı. Kendisi de tam olarak bilmezdi nasıl bir haber olacağı, ama o iyi haberi hep beklirdi. Kat kat börek gibi kalın Batı gazeteleri, okundukça yere atılır ve yavaş yavaş otel odamızı doldururdu.

İlk sabah odamızı temizlemeye gelen hizmetçinin şaşkın yüzünü hatırlıyorum. Bir süre kapıda durup gazetelere bakarak: "Anladım, madam, dedi, kocanız reklam uzmanı".

BİR YAŞLI KADIN

Paris'e ilk kez bahann ilk günlerinde vardık... Quartier Latin'deki küçük "De Albe" oteline indik. Notre Dame'a yakın olan bu oteli bize iki nedenle Abidin seçmişti: Birincisi, evine yakındı; ikincisi de, Abidin'e göre, bir insan Paris'te yaşarsa penceresinden Seine'i görmeliydi. Bizim odamız Seine'i, Notre-Dome'i ve Abidin'in çatı katını görüyordu. Mutluyduk. Paris'e her gidişimizde hep "De Albe"nin bu odasında kalırdık. Bavulları bırakır bırakmaz sokağa çıkmıştık ki, Nazım kaşla göz arasında kayboldu. Ne yapacağımı şaşırtdım. İki yanına bakınmaya başladım ve aşığılarda bir yerde, gelip geçenlerin ayakları arasından Nazım'ın sırtını gördüm. Yaklaştım. Keten bezinden açılır kapanır bir peykeye serilmiş ufak gazete yığınları üzerine eğilmişti. Önünde taburede iki ihtiyar kadın oturuyordu. Kadın, bir renkli eski yün ipliği yumağını andırıyordu. Küt burunlu, solmuş yeşil gözlü, yuvarak bir yüzü vardı. Başına, kenarından seyrek, ağarmış saç tutamları görünen çorabimsi birşey geçirilmişti. Sokağa ve müşterilere karşı kayıtsızdı. Bu şehirde bir şeyler satmanın mümkün olduğuna inanmıyor, hiç değişe kendisinin birşey satabileceğini inanmıyordu. Çünkü birkaç adım ötesinde şık dükkanlar vardı. Yağmur serpeyori, gazeteleri ıslatıyordu. İhtiyar kadın, ellerini gazete üstüne uzatarak, ateş üstünde tutar gibi tutuyorduysa da, şimşik kırmızı par-

YAŞLI GAZETECİ KADIN BELKİHALA NAZIM'I BEKLİYOR

makları donuyordu ve kadın ellerini dizleri arasına sokuyordu.

Nazım; L'hümanite, Les Lettres Française, Le Monde, Liberation ve bir de kadın dergisi aldı. Para cüzdanını görünce ihtiyar kadının gözleri canlandı. Nazım, ne tuttuğunu sordu ve Rusça olarak: "Hay Allah kahretsin! Biliyor musun, oldukça pahalı" dedi.

KADIN, NAZIM'IN ZAYIF YANINI BULUYOR

Akşamın geç vakitlerinde otele döndük. Kadıncağız yerinde oturuyorduk, mümkün olduğu kadar fenere sokulmuştu ve uyukluyordu. Başındaki çorabimsi şey bir yana kaymıştı, pembe dazlağı görünüyordu. Nazım: "Ne korkunç bir ihtiyarlık!" diyerek içini çekti ve durakladı. Akşam gazetelerini aldı ve ne kadar pahalı olduklarına yine şaşıtı kaldı.

Birkaç gün sonra ihtiyar kadın artık Nazım'ı görünce gülmüsyordu. Nazım da bir şeyler almadan geçerse kendini suçlu sayardı. Çok geçmeden, Nazım'ın yeni tanıdığı, sırf kadına özgü bir sevgiyle onun zayıf noktasını buldu. Bir gün Paris manzaralı kartlar gösterdi ona. Nazım aldı. Ondan sonra Nazım ne zaman geçse, ihtiyar kadın eline bir kart alır, cilveli cilveli başının üzerinde salları ve ince cırlak sesle, kesin bir tonla "Monsieur! Monsieur!" diye çağırırdı. Nazım, küçük bir çocuk gibi onun sesine uyarak gider ve cüzdanından yeni franklar çıkarırdı. Böylece ihtiyar kadın Nazım'a Paris, Marsilya, Venedik, Londra, Tokyo, Leningrad, Soçi'den manzaralarla kartlar ve otomobili köpekli birçok kart sattı. İki hafta kadar sonra, bir yağmurlu gün, ihtiyar kadının oradan geçerken elinde gıcır gıcır bir şemsiye gördüm.

GAGARİN'E ŞİİR

Derken 12 Nisan günü bir sansonyon: Yuri Gagarin uzaya uçmuştu! Millet çılgına dönmüştü. Otelin hizmet personeli, koşu koşu, bu güç adın nasıl telafuz edileceğini öğrenmeye geliyordu. "Yuri Gagarin! Yuri Gagarin!" işitiliyordu her yandan. İhtiyar kadına koşarak, herşey öğrenmek ve mümkün olduğu kadar çok fotoğraf görebilmek için bütün gazetelerden aldık. Biz Moskovallılar, hiçbir şeyle hayrete düşürülemez gibi gelen Paris'te kendimizi kahraman olarak hissediyorduk. Nazım şaşakalmıştı. O ki, bir şairdi ve kimi kez gerçekleştiremediği düşünceleri, Yuri Gagarin'e adadığı şiiri üzerine düşünürdü. Biz Moskovallılar, hiçbir şeyle hayrete düşürülemez gibi gelen Paris'te kendimizi kahraman olarak hissediyorduk. Nazım şaşakalmıştı. O ki, bir şairdi ve kimi kez gerçekleştiremediği düşünceleri, Yuri Gagarin'e adadığı şiiri üzerine düşünürdü.

Bir yıl sonra yine Paris'e gittik ve yine ihtiyar kadından gazete alıyorduk. Paris'ten ayrılırken, satıcı tezgahtı üzerin-



de tent gerilmişti ve gaz feneri yanıyordu. Geçen kişi, uçak alanına giderken, dostumuzu son kez gördük. Gerçek bir dükkan oturuyordu. Dükkanın açık mavi duvarlarında alev yanan kocaman lalerler çilimmişti.

Nazım:

— Hayat böyle işte! dedi.
İhtiyar kadın dinç bir sesle yanıtladı:

— C'est la vie!...

Bizim kadının işleri şimdi nasıl gider, bilmem. "Monsieur"ünün kara çerçeve içine alınmış resimleriyle taze gazeteleri satarken, her zamanki gibi, sanmam ki onlara bakmış olsun. Ve belki de bugüne kadar onu bekler durur...

SON

«gülmece bu düzenin ta kendisidir»

MİZAH, BÜYÜK USTALIK İSTEYEN, BU USTALIGIN SAĞLANMASI ÖLÇÜSÜNDE DE DÜZENİN BOZUKLUKLARINI, ALIŞKANLIKLARINI SERGİLEMEDE ÖNEMLİ BİR SİLAH HALİNE GELE ETKİNLİKLER ARASINDA. GENÇ YAZARLARDAN MEHMET SEMİH, YÜRÜYÜŞ'ÜN SORULARINI YA-NITLADI.

Mizah hikâyeleri yazmaya nasıl başladınız, sizi buna yönelten etkenleri açıklar mısınız?

Mizahın etkinliğine inancım ve onu semverle başlar benim gülmece yazdığım. Mizah hikâyeleri yazmam için ne yapmam gerekiyordu? Çalışmam, ama nasıl bir çalışma olmalıydı bu? Niye ve kimin için yazmalıydım? Hep bu soruyu sordum kendim. Haşen de bu soruyu yinelerim. Belkide bir hesaplaşma oluyor kendimde. Evet, bir hesaplaşma sonucu başladı bu zorlu uğraşı. Bakın yazarlık, hele gülmece yazarlığı zorlu bir unsur ustalığı, katlanılması güç bir uğraştır. Madem benim görevim buydu: sömürüleni, ezileni, kandırılanı, boş abartılanı ığneleyici, öğretici, güldürücü bir işi göresi taşıyarak ortaya koymaktı. Şaklabanları yerdere yere vunnaktı açıklas. Büyük usta Aziz Nesin, "Böyle Gelmiş Böyle Gitmez" de şunları söylüyor:

"(...) Bu, bilinçli, akılcı bir davranıştır. Yemeğini rahat yemek istiyorum, rahat ısınmak, rahat uyumak; bu benim hakkım değil mi? İşte ben bu hakkı istiyorum. Bu hakkı insanların, çoğunluğunun elinden alan mutlu azimlinin sonuna dek, yaşadığını sirecte hep karşısında-yun, kaşısında olacağım. Ben sınıfımın yazarıyım, böyle olmak zorundayım, başka türlü olmam, elimden gelmez... Benim sınıfım, emekçilerdir, yani otuz milyon yataşımın en az yirmibeş milyonu..."

Dahası? Dahası mı? ("...") - Böyle gelmiş böyle gitmez." Böyle gelmiş ama böyle gitmeyecekti, gitmemesi gerekiyordu, gitmemesi zorunlu-ydu da ondan.

Mizahi etkinlikler içinde hikâyenin yeri nedir sizce?

Mizahi etkinlikler içinde, gülmeceenin yen büyüktür elbet. Değişen çağın, değişen koşulları bunu zorunlu kılıyor, gülmece bizde yapmacı değil içinde yaşadığımız çelişik düzenin ta kendisidir. Gülmeceimize, gülmece yazarlarına düşen görev bu çelişkiyi bulup ortaya çıkartmaktır. Yani gülmece yüzeysel değil, tümüyle somutlanmalıdır. Bana katırsa kapitalist toplumlarda ekonomik dengesizlik, iki yüzlülükler mizahın (gülmeceenin) özgün biçimlerinden biridir. Böyle bir durumda gülmece yazarı uğraşını bu uğurda vemelidir elbet. Eğer söylediklerimin tersi olsaydı, zaten gülmece diye birşey söz konusu edilmez, gülmece var olmazdı. Gülmece büyük bir silah, hikâye ise mermidir.

Türkiye mizahının sorunlarından söz eder misiniz?

Geri kalmış, ya da az gelişmiş ülkelerde bu böyledir. Her şey sorun olur, hattâ yukarıda sözünü ettiğim egemen sınıflar, ekonomik düzensizlikler v.b. gibi...

Niye ülkemizde mizah bir sorun olmasın? Gülmeceenin içinde yaşadığımız halde, her geçen gün artan çelişikler, gide gide abaran yolsuzluklar ve benzeri olayların çokca olduğu bir ülkede elbet gülmeceenin de büyük, inli ufaklı hesaplaşmaları olacaktır. Bu hesabı kuşkusuz kendi kendine verecek değildir, bu hesap sorulacaktır. Giderek gülmece dergileri artacağı yerde, çelişikleri, namussuzlukları, yolsuzlukları, yobazlıkları yerecekleri halde, günümüzde ancak bir kaç yazar çizer haric dergilere alınmaktadır. (Çünkü dergiler'in, gazetelerin çoğu birer kapitalist elinde, çünkü çoğu sermayedar, para babası...) Hikâyesini, taşlamasını, hicivini, fıkra ve karikatürünü yayınılamamaktadır. Ama... bir kaç ilerici gazetesinin öncülüğüyle haftada bir defa fakat kalsa, kendi beğeni ve ölçülerine göre mizah (gülmece) sayfaları ayrılmakta, bu ayrılan sayfalarda ise çok kısıtlı olarak yazılar yayımlanıp, karikatürler çıkmaktadır. Oysa çağımız mizah çağı. Çağımız, yaşadığımız toplum "MİZAH" olduğu halde gereken ilgi gösterilmiyor mizaha. "MİZAH" içindeyiz, mizah pazırnız var... Şaklabanlarımız, dalkavuklarımız var... Ense gerdan kırıp, sadaka toplayanlar var...

Bir kaç dergimiz daha olsa?.. Bir kaç gazetemiz daha mizaha sayfalarından birini ayırsa?..

Ülkemizde mizah nasıl bir gelişme çizgisi izlemiştir sizce?

Ülkemizde gülmece dönemlere ayrıdır. İlk gülmeceenin tarihi gelişimini, gelişimleri ve değer bakımından etkinlikleri gözden irak bırakmamalıdır. Her dönemde olduğu gibi, gelecek kuşaklar için de bu böyledir. Örneğin: Antik Anadolu gülmececi, Selçuklu gülmececi, Osmanlı gülmececi, Meşrutiyet gülmececi, Kurtuluş Savaşı gülmececi gibi dönemlere ayrırmak doğrudur, samimsindayım. Daha sonra Cumhuriyet dönemi gülmececi ve yakın geçmişimizde gülmececi.

Her dönemde görüldüğü gibi gülmeceenin işlevi, varlığı belirgin bir şekilde ortadadır. Yakın bir geçmişte gülmeceimiz de büyük bir yeri olan Marko Paşa döneminde de unutulmamıştır. Tek parti döneminden tutun, çok partili dö-



me geçinceye değin mücadelesinin tutlu azınlığa karşı, tutucu ve yobazlara karşı vermiş bir gazetedir. Cumhuriyet dönemi gülmeceesinde Marko Paşa'nın görevi yücedir. Marko Paşacılar ki, tüm baskı ve zulümlere karşı dunnuş, Sabahattin Ali ise bu yılmadan çalışmanın karşılığı bir cinayete kurban giderek ödemmişti. Korkak politikacılarımızın, parabalalarının ilk saldırı hedefi mizah değeri ve gazeteleriydi. Çünkü doğruyu, gerçekçi, güzel olduğunca ortaya koyuyorlardı. Tüm suçları buydu. İşte bunun için gülmece çizgisi giderek yoğunlaşmış, giderek mücadeleyi daha somut biçimde vermeye çalışmıştır. Olaylar zinciri değil de, zincirlerin tımüdürlü gülmeceemizin gelişimi. Yani, kuşaktan kuşağa geçerek bize ulaşırdı.

Uluslararası bir yarışmada birincilik ödülü aldınız. Mizah'ın Uluslararası ustalarından söz eder misiniz?

Evet, 1976 ALTIN KIRPI ve SVIŞTOV KENTİ ÖZEL ÖDÜLLERİ'ni,

DÜNYANIN EN HAKSIZ YERE DAYAK YİYEN ADAMI SELAHATTIN BEY adlı gülmece öykümler kazandı. Aslında şunu da belirtmem gerekiyor galiba: Bulgaristan'da düzenlenen ve her yılın ocak ayı içinde açıklanan sonuçlara göre arnağan dağıtımı yapılır. (Altın, gümüş, bronz kirpi.) Bu ödüllendirmeyi büyük jüri gözden geçirir, sonuçları açıklar. Ödül, Bulgar mizahçısı ALEKO KONSTANTINOFF'un ansınası adandır. Gülmece ustalarına gelince: Bulgaristan'da birlikte olduğumuz zaman içinde, başta Aziz Nesin olmak üzere; Çek yazar Ledo Zelenka, Sovyetler Birliğinden Leonid Lenç, Turhan Rasyef sanırım sosyalist ülkelerde en çok tanınan, okunan yazarlardır.

Salt bu kadar değil, bir de benim okuyup, beğendiğim gülmece ustaları var: Leonard Wibberley, O. Henry, Pierre Daninos, Aleko Konstantinoff, Mih. Zoşçenko, Fernando Sabino, Max Deaville, Anton Çehov, Mark Twain, Eca De Queiroz, Gunter Tunnert, Guareschi...

yurt ve dünya
BAZIMSIZLIK DEMOKRASİ SOSYALİZM SORUNLARI

5. SAYI

Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez B.BORAN • Partimizin Yapısı ve İşlerliğine İlişkin Sorunlar N.SARGIN • Doğuda Ağalık Düzeni ve Sınıf Mücadelesi T.Z. EKİNCİ • Dün ve Bugün Ortak İşçi Cephesi İ.UNDASINOV • Devlet Biziz K.CHERRENKO • Sosyalizmin Ön Koşulları ve Sosyalist Devrim V.ZAGLADİN • Bilimlerin Sonu ve Bilim Doğuşu, Üzerine Ö.ŞEZGIN • Yeni Bir Felsefe Kitabı: M.ODMAN • "Sıcak Kar. Ö. POLAT • Nazizmin Tarihi Üzerine İki Kitap M.ÖZAL-TINLI • 3. Nasrettin Hoca Karikatürleri A.UYGUR •

iki ayda bir çıkar

fiyatı 15 TL yıllık abone 75TL

Nuru Ziya Sok.17/5 Tuncel-İSTANBUL



ORMAN KÖYLÜLERİ DERTLERİNİ ANLATIYOR

Tarım kesiminde çalışan emekçiler arasında en yoğun olarak sömürülenler orman işçileridir. Bu işçiler, ilkbaharla birlikte yurdun çeşitli orman bölgelerine göç ederek buralarda kurdukları çadırlarda, ilkel barınaklarda yaşayıp orman idaresinin belirttiği alanların kesim işlerini yürütürler. Bu işçiler genellikle ailecek çalışırlar. Son derece ağır ve yorucu olan ağaç kesim işi aynı zamanda tehlikelidir. Buna karşılık orman işçilerinin ne sendikaları, ne sigortaları, ne de herhangi bir sosyal güvenceleri yoktur. Sık sık meydana gelen iş kazalarında yaralılan hastaneye taşıyacak bir araç bile bulunamaz. İşin ilginç, ilginç olduğu kadar da acı yanı gün boyu elde balta, testere çalışan bu işçilerin orman idaresi ile imzaladıkları anlaşma uyarınca "müteahhit" sayılmalarıdır.

16 BİN ORMAN KÖYÜ VAR

Türkiye'de 7456'sı orman içinde, 8647'si ise orman kenarında olmak üzere toplam 16 bin 103 orman köyünde 8.5 milyon kadar insan yaşamaktadır. Kırsal alanda sömürüye en fazla açık olan kütle orman köylüleridir. Türkiye'de ormanlardan 15 milyar liralık üretim yapıldığı halde bu üretimden orman köylüsüne düşen pay yalnızca 2 milyar lira kadardır. Ayrıca orman köylüsünün yıllık ortalama kazancı Türkiye ortalamasından iki kat daha düşüktür. Bu kitlenin sorunları seçim dönemlerinde burjuva partileri tarafından bol

bol sömürülür. Fakat orman köylüsünün yaşam koşullarını iyileştirmek için hiçbir tedbir alınmaz.

Orman köylerinde her iki vatandaşın birisi orman suçları nedeniyle mahkemeliktir. Anayasaya konulan bir hükme göre de orman suçları af kanunlarının kapsamı dışında bırakılacaktır. Buna rağmen burjuva partileri zaman zaman çıkarttıkları orman afları ile orman köylüsünü kendi çıkarları için sömürmekten geri durmamaktadırlar. Orman içi ve kenarında yaşayan çoğu topraksız ve az topraklı orman köylüsüne yeni iş olanakları ve uygun çalışma koşulları sağlanmadıkça ormanın tahribatı önlenemez. Bu insanlar yaşamak için ormanı kullanmaya devam edeceklerdir.

Ormanlarda çalışan emekçilerin sorunları genel olarak tarım işçilerinin sorunları ile aynıdır. Tarım kesimindeki işçilerin çalışma koşullarını düzenleyecek "Tarım-İş" yasasının, tarım işçilerini de kapsayacak işsizlik sigortasının çıkartılması, kamu yatırımları yoluyla yeni iş alanlarının açılması gerekmektedir. Ayrıca iş güvenliğini sağlayacak ve iş kazalarını önleyecek etkili tedbirlerin alınması da zorunludur. Böylece tüm emekçilerin yanısıra orman işçilerinin sorunları, bir ölçüde de olsa çözümlenebilecektir. Bir ölçüde. Çünkü asıl çözüm içinde yaşadığımız sömürü düzeninin yıkılması ve yerini sosyalizmin alması ile olacaktır. Bu da tüm işçilerin, emekçilerin örgütlü mücadelesi sonucunda gerçekleşecektir.

"Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm için GÖREV" gazetesi muhabirleri, geçenlerde İzmir'in Kemalpaşa ilçesindeki Nif dağında orman içinde yaşayan, geçimlerini ormandan temin eden köylülerle ilginç bir görüşme yaptılar. GÖREV muhabirlerinin sorularını ve köylülerin yanıtlarını YÜRÜYÜŞ okurlarına sunuyoruz.

- * Bize kendinizi tanıtır mısınız?
- * Adın İbrahim Erol, 1943 doğumluyum, dört çocuğum var. 7 yaşından beri ormanda çalışıyorum.
- * Orman idaresinden işi nasıl alıyorsunuz?
- * Biz orman idaresiyle rayiç fiyatları anlaşarak çalışıyoruz. Şartname imzalıyoruz ve böylece sözde "müteahhit" oluyoruz. İmzalanan şartname idam fermanınız demek oluyor. Lehimize hiç bir büküm yok. Örneğin, meyilli arazide ağaç yoktuşa aşağı devrilir. Devirme işleminde ağaç kesimi için damgalanmamış başka bir ağaca zarar verildiği takdirde, odunun bedeli istikakınızdan kesilir, ayrıca hakkımızda da ceza davası açılır.
- * Çalışmada işveren durumundaki kişi kim oluyor?
- * İşveren durumunda olan kişi bölge şefidir. Her şey onun insafına kalmıştır. Dava açabilir, istediği ücreti verir, her şey elindedir.
- * Bu bölgede kaç hane kesim işinde çalışıyor?

- * 25 hane çalışıyoruz, bu da toplam 100 kişi eder.
- * Başka bir işiniz var mı? Örneğin, toprağınız var mı?
- * Orman işçiliğinden başka bir işimiz yok. Toprağımız da yok. Yok pahasına da olsa çalışmaya mecburuz. Hiç bir sosyal hakkımız yok. Geçende arkadaşlardan birinin eşi hastalandı, bölgeden jipi göndermelerini istedik, jipin şoförü gelmediğinden taksi yollamışlar, zar zor hastaneye yetiştirdik. Verilen 300 lira taksi parası da cabası.
- * Orman İdaresinden yapılan kesime karşılık bir istihkak alıyorsunuz, bu nasıl saptanıyor?
- * Bize Orman İdaresi Demirellerin sunta hikayesi çıkmadan, kesilen odunun yüzde 50'sini veriyorduk, biz de bunu tüccara satıyorduk. Bu yıl bu iş de kalktı. Ormandan çıkan 20 ile 44 san-

tim çaplarındaki tomruğu ve sanayi odununu orman idaresi alıyor. Çapı 20 ile 8 santim arasındaki odunu da sunta yapımında kullanmak üzere Orman İdaresi alıyor, bize kalıyor çapı 8 santimden düşük odunlar. Dayanıklı değil, onun için ucuz fiyata tefecilere kapıtıyoruz gidiyor.

* Odunu neden tefecilere veriyorsunuz?

* Mecburuz da ondan. Çünkü kıştan çıkıyoruz, geçen yıl kazandığımızı kışın tüketmişiz. Kesim yapabilmek için su, benzin, yağ lazım. Hayvanlara yem lazım, çoluğun çocuğun üstü başı falan. Kesim bitmeden de Orman İdaresi avans vermiyor, biz de odun istihkakımız karşılığında bu tefecilerden borç para alıyoruz.

* Ücretlerinize zam?...

* Yapılıyor, 1976'da 100 liraya kesilen bölüme 75 lira zam uygulandı. Ama hayat pahalılığı bize yapılan zammın çok üstünde artıyor. Durumumuz şöyle özetleyebilirim. Ben Çınar köylüyüm. Beş seneden beri iki biriket duvar örüp de içine kışta çoluk çocuğunu atamamış bir orman işçisi, para kazanıyorum derse inanır mısınız? Köyde 30 tane naylon ev gösterceğim size, buyrun gelin. Para kazansalar oralarda otururlar mı? Gerçeği konuşuyoruz, gerçekleri ezilen bizlerin aydınlatmamız, apaçık söylememiz gerek.

* Orman İdaresinden istekleriniz nelerdir?

* Orman İdaresinden isteklerimiz, bize tatminkar fiyat vermeleri, sigortalı olmamız, emekliliğimizin olması ve kısıcası orman idaresinde sevecek çalışmak. Biz anormal çalışıyoruz. Türkiye'yi biliyorsunuz, yani orman işini bilmeseniz de Türkiye'deki çalışanların genel durumunu biliyorsunuz. Bunun bir iki kat daha beteri de bizim durumumuz. Varn, düşüünün.



"ORMAN İŞÇİLİĞİNDEN BAŞKA BİR İŞİMİZ YOK. TOPRAĞIMIZ DA YOK. YOK PAHASINA DA OLSA ÇALIŞMAYA MECBURUZ. HİÇ BİR SOSYAL HAKKIMIZ YOK. ODUNU TEFECİLERE VERMEYE MECBURUZ. ORMAN İDARESİ AVANS VERMİYOR BİZE. BİZ DE ODUN İSTİHKAKIMIZ KARŞILIĞINDA BU TEFECİLERDEN BORÇ PARA ALIYORUZ."

